

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 11 februari 2026
(OR. en)

15928/25

Interinstitutionele dossiers:
2025/0162 (NLE)
2025/0163 (NLE)

AELE 106
CH 61
MI 956

WETGEVINGSBESLUITEN EN ANDERE INSTRUMENTEN

Betreft: Protocol bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de handel in landbouwproducten tot vaststelling van een gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid

---

PROTOCOL
BIJ DE OVEREENKOMST
TUSSEN DE EUROPESE GEMEENSCHAP
EN DE ZWITSERSE BONDSSTAAT
INZAKE DE HANDEL IN LANDBOUWPRODUCTEN
TOT VASTSTELLING VAN EEN GEMEENSCHAPPELIJKE RUIMTE
VOOR VOEDSELVEILIGHEID

DE EUROPESE UNIE, hierna de “Unie” genoemd,

en

DE ZWITSERSE BONDSSTAAT, hierna “Zwitserland” genoemd,

hierna de “partijen” genoemd;

VASTBESLOTEN de veiligheid van levensmiddelen en diervoeders in de gehele voedselketen op het grondgebied van de lidstaten van de Unie en van Zwitserland te verbeteren door een gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid tot stand te brengen ter aanvulling van de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de handel in landbouwproducten, gedaan te Luxemburg op 21 juni 1999;

STREVENDE naar het voorkomen en bestrijden van overdraagbare dierziekten die aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor de volksgezondheid en de voedselveiligheid;

STREVENDE naar het voorkomen en bestrijden van plantenplagen en -ziekten;

STREVENDE naar het bestrijden van antimicrobiële resistentie;

BEVESTIGEND dat zij bereid zijn de bescherming van dieren te verbeteren en het dierenwelzijn te bevorderen;

STREVENDE naar het waarborgen van eerlijke praktijken in alle stadia van de productie, verwerking en distributie van levensmiddelen en diervoeders en het intensiveren van de strijd tegen frauduleuze of bedrieglijke praktijken in de agrovoedingsketen;

GELEID DOOR DE WENS hun inspanningen te intensiveren om hun standpunten te coördineren en elkaar te ondersteunen bij hun werkzaamheden binnen internationale organisaties;

HERINNEREND AAN het feit dat de Unie en Zwitserland gebonden zijn door talrijke bilaterale overeenkomsten op verschillende gebieden, die voorzien in specifieke rechten en verplichtingen die in bepaalde opzichten vergelijkbaar zijn met die waarin de Unie voorziet;

HERINNEREND AAN het feit dat deze bilaterale overeenkomsten tot doel hebben het concurrentievermogen van Europa te vergroten en nauwere economische banden tussen de Partijen tot stand te brengen, op basis van gelijkheid, wederkerigheid en het algemene evenwicht tussen hun voordelen, rechten en verplichtingen;

VASTBESLOTEN de deelname van Zwitserland aan de interne markt van de Unie te versterken en te verdiepen, op basis van dezelfde regels als die welke gelden voor de interne markt, met behoud van hun onafhankelijkheid en die van hun instellingen en, wat Zwitserland betreft, eerbiediging van de beginselen die voortvloeien uit de directe democratie, het federalisme en het sectorale karakter van zijn deelname aan de interne markt;

OPNIEUW BEVESTIGEND dat de bevoegdheid van het Zwitserse federale hooggerechtshof en alle andere Zwitserse rechtbanken, alsmede die van de rechtbanken van de lidstaten en van het Hof van Justitie van de Europese Unie om dit protocol in individuele gevallen uit te leggen, behouden blijft;

ZICH BEWUST van de noodzaak om uniformiteit te waarborgen op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland zowel nu als in de toekomst deelneemt,

ZIJN ALS VOLGT OVEREENGEKOMEN:

DEEL I

ALGEMENE BEPALINGEN

ARTIKEL 1

Doel

Dit protocol heeft tot doel het toepassingsgebied van de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de handel in landbouwproducten, gedaan te Luxemburg op 21 juni 1999 (hierna de “overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten” genoemd), uit te breiden tot de gehele voedselketen door een gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid tussen de partijen tot stand te brengen en voor de partijen, en voor marktdeelnemers en personen, meer rechtszekerheid, gelijke behandeling en een gelijk speelveld te waarborgen op het gebied van de interne markt dat onder het toepassingsgebied van de gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid valt.

ARTIKEL 2

Toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid omvat:

- a) alle stadia van de productie, verwerking en distributie van levensmiddelen, diervoeders en dierlijke bijproducten;
- b) diergezondheid en dierenwelzijn;

- c) plantgezondheid en gewasbeschermingsmiddelen;
- d) plantaardig teeltmateriaal;
- e) antimicrobiële resistentie;
- f) fokken van dieren;
- g) contaminanten en residuen;
- h) materialen en artikelen bestemd om met levensmiddelen in contact te komen;
- i) etikettering; en
- j) de officiële controles met betrekking tot de letters a) tot en met i).

ARTIKEL 3

Bilaterale overeenkomsten op de gebieden die verband houden met de interne markt
waaraan Zwitserland deelneemt

1. Bestaande en toekomstige bilaterale overeenkomsten tussen de Unie en Zwitserland op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt, worden beschouwd als een samenhangend geheel dat een evenwicht tussen rechten en verplichtingen tussen de Unie en Zwitserland waarborgt.

2. Dit protocol vormt een bilaterale overeenkomst op een gebied van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt.

ARTIKEL 4

Definitie

Voor de toepassing van dit protocol wordt onder “rechtshandelingen die zijn vastgesteld op basis van een van de in bijlage I vermelde rechtshandelingen” verstaan de rechtshandelingen die overeenkomstig het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna “VWEU” genoemd) als gedelegeerde of uitvoeringshandelingen zijn aangewezen, alsmede andere niet-wetgevingshandelingen die zijn vastgesteld op basis van een van de in bijlage I bij dit protocol vermelde rechtshandelingen.

DEEL II

GEMEENSCHAPPELIJKE RUIMTE VOOR VOEDSELVEILIGHEID

ARTIKEL 5

Vaststelling en doelstellingen van de gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid

1. De partijen brengen hierbij een gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid tot stand.
2. De doelstellingen van de gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid zijn:
  - a) het verbeteren van de veiligheid van levensmiddelen en diervoeders in de hele voedselketen;
  - b) het waarborgen van een hoog niveau van gezondheid van mensen, dieren en planten in de hele voedselketen en in alle sectoren waar de bestrijding van de mogelijke verspreiding van dierziekten, met inbegrip van ziekten die op mensen overdraagbaar zijn, of van plaagorganismen die schadelijk zijn voor planten of plantaardige producten een belangrijke doelstelling is, en het waarborgen van de bescherming van het milieu tegen risico's die kunnen voortvloeien uit gewasbeschermingsmiddelen;
  - c) het op geïntegreerde wijze uitvoeren van geharmoniseerde normen die op de gehele voedselketen van toepassing zijn;
  - d) het intensiveren van inspanningen ter bestrijding van antimicrobiële resistentie;
  - e) het verbeteren van de bescherming van dieren en het bevorderen van hoge normen voor dierenwelzijn; en

- f) het intensiveren van de gezamenlijke inspanningen van de partijen om hun standpunten te coördineren en elkaar te ondersteunen bij hun werkzaamheden binnen internationale organisaties.

ARTIKEL 6

Werking van de gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid

De partijen zorgen voor de doeltreffende werking van de gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid. Daartoe beschouwt de Unie Zwitserland niet als een derde land met betrekking tot de rechtshandelingen van de Unie die overeenkomstig artikel 13 in dit protocol zijn opgenomen of die overeenkomstig artikel 15 tijdelijk moeten worden toegepast, mits Zwitserland voldoet aan zijn verplichting om al die rechtshandelingen overeenkomstig dit protocol toe te passen.

ARTIKEL 7

Uitzonderingen

1. De verplichting om de in artikel 13 vermelde rechtshandelingen op te nemen en de in artikel 15 vermelde verplichting om de op basis van een van de in bijlage I vermelde rechtshandelingen vastgestelde rechtshandelingen tijdelijk toe te passen, zijn niet van toepassing op de volgende gebieden:
  - a) de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu en het in de handel brengen van producten die geheel of ten dele uit genetisch gemodificeerde organismen bestaan en van levensmiddelen en diervoeders die met genetisch gemodificeerde organismen zijn geproduceerd.

Op dit gebied mag Zwitserland de bepalingen van Zwitsers recht blijven toepassen, onder de volgende voorwaarden:

- i) Zwitserland staat het in de handel brengen toe van in de Unie toegelaten levensmiddelen en diervoeders die accidentele of technisch niet te voorkomen sporen bevatten van materiaal dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit, of is geproduceerd met, genetisch gemodificeerde organismen die de in het Unierecht vastgestelde drempelwaarde niet overschrijden, waarboven die levensmiddelen of diervoeders moeten worden geëtiketteerd als bevattende, bestaande uit of geproduceerd met genetisch gemodificeerde organismen;
  - ii) Zwitserland staat het in de handel brengen en het gebruik toe van diervoeders die zijn geproduceerd met genetisch gemodificeerde organismen die in de Unie zijn toegelaten;
- b) dierenwelzijn, onder meer wat betreft de minimumnormen voor de bescherming van dieren die voor landbouwdoeleinden worden gefokt of gehouden, de bescherming van levende gewervelde dieren tijdens het vervoer en daarmee samenhangende activiteiten en bepaalde verplichte etiketteringsvoorschriften.

Op dit gebied mag Zwitserland de bepalingen van het Zwitserse recht blijven toepassen:

- i) betreffende de bescherming van voor landbouwdoeleinden gehouden dieren;
- ii) betreffende het vervoer van dieren op het eigen grondgebied, met inbegrip van de doorvoer voor de slacht van runderen, schapen, geiten, varkens, paarden of pluimvee, en waarbij wordt vastgesteld dat die doorvoer alleen per spoor of door de lucht is toegestaan;

- iii) betreffende de verplichte etikettering van dierlijke producten die zijn geproduceerd door middel van pijnlijke procedures zonder verdoving of die zijn geproduceerd door middel van dwangvoeding, en waarbij wordt bepaald dat:
- de producten die in Zwitserland worden ingevoerd en die zijn verkregen van dieren die een pijnlijke procedure zonder voorafgaande verdoving hebben ondergaan, specifiek moeten worden geëtiketteerd wanneer zij aan de consument ter beschikking worden gesteld. Technieken zoals onthoornen, castreren, staartcouperen, snavelverkorten of afsnijden van kikkerbiljetjes vallen onder de term “pijnlijke procedures” indien deze zonder voorafgaande anesthesie worden uitgevoerd. De etiketteringsverplichting is niet van toepassing indien een verbod op dergelijke praktijken bij wet is geregeld in het land van oorsprong of indien de productie als vrij van die praktijken is gecertificeerd;
  - de producten die het resultaat zijn van een productieproces dat dwangvoeding omvat, specifiek moeten worden geëtiketteerd wanneer zij aan consumenten in Zwitserland ter beschikking worden gesteld;
- iv) betreffende de etiketteringsvoorschriften voor het fokken van als landbouwhuisdier gehouden konijnen en legkippen voor de productie van eieren, waarbij wordt bepaald dat kippeneieren en konijnenvlees van in kooien gehouden dieren die in Zwitserland worden ingevoerd, specifiek moeten worden geëtiketteerd wanneer zij aan consumenten in Zwitserland ter beschikking worden gesteld. Die etiketteringsverplichting is niet van toepassing indien een verbod op dergelijke praktijken bij wet is geregeld in het land van oorsprong of indien de productie als vrij van die praktijken is gecertificeerd;
- v) betreffende het instellen en toepassen van een invoerverbod voor bont en bontproducten die op wrede wijze zijn geproduceerd;

- c) de invoer van rundvlees van runderen die met groeihormonen kunnen zijn behandeld.

Op dit gebied mag Zwitserland de bepalingen van Zwitsers recht blijven toepassen, onder de volgende voorwaarden:

- i) dergelijk vlees wordt uitsluitend voor de binnenlandse consumptie ingevoerd en het in de Unie in de handel brengen ervan blijft verboden;
- ii) het gebruik van dit vlees wordt beperkt tot de rechtstreekse verkoop aan de consument door detailhandelsbedrijven, onder passende etiketteringsvoorwaarden;
- iii) het binnenbrengen in Zwitserland daarvan wordt beperkt tot alleen Zwitserse grensinspectieposten;
- iv) een passend traceerbaarheids- en kanalisatiesysteem wordt toegepast om elke mogelijkheid van het later binnenbrengen van het vlees op het grondgebied van de lidstaten van de Unie te voorkomen;
- v) Zwitserland dient éénmaal per jaar bij de Europese Commissie (hierna de “Commissie” genoemd) een verslag over de oorsprong en de bestemming van de invoer en een lijst van de uitgevoerde controles in om de Commissie in staat te stellen na te gaan of de in de punten i) tot en met iv) vermelde voorwaarden zijn nageleefd.

2. Op verzoek van een van de partijen worden belangrijke ontwikkelingen in de rechtsorde van de partijen met betrekking tot de in lid 1 bedoelde gebieden besproken in het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid.

ARTIKEL 8

Steun in internationale organisaties

De partijen komen overeen te streven naar coördinatie van hun standpunten en elkaar te steunen in internationale organisaties op het gebied dat onder de gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid valt.

ARTIKEL 9

Financiële bijdrage

1. Zwitserland draagt bij aan de financiering van de activiteiten van de agentschappen, informatiesystemen en andere in artikel 1 van bijlage II vermelde activiteiten van de Unie waartoe het land toegang heeft, overeenkomstig dit artikel en bijlage II.

Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid kan een besluit tot wijziging van bijlage II vaststellen.

2. De Unie kan de deelname van Zwitserland aan de in lid 1 van dit artikel bedoelde activiteiten te allen tijde opschorten indien Zwitserland de betalingstermijn niet in acht neemt overeenkomstig de betalingsvoorwaarden van artikel 2 van bijlage II.

Indien Zwitserland een betalingstermijn niet in acht neemt, stuurt de Unie Zwitserland een formele aanmaningsbrief. Indien binnen 30 dagen na ontvangst van die aanmaningsbrief geen volledige betaling is verricht, kan de Unie de deelname van Zwitserland aan de desbetreffende activiteit opschorten.

3. De financiële bijdrage bestaat uit de som van:

- a) een operationele bijdrage; en
- b) een deelnamevergoeding.

4. De financiële bijdrage neemt de vorm aan van een jaarlijkse financiële bijdrage en is verschuldigd op de data die zijn vermeld in de verzoeken tot storting van de Commissie.

5. De operationele bijdrage is gebaseerd op een verdeelsleutel die wordt gedefinieerd als de verhouding tussen het bruto binnenlands product (hierna “bbp” genoemd) van Zwitserland tegen marktprijzen en het bbp van de Unie tegen marktprijzen.

Daartoe zijn de cijfers voor het bbp tegen marktprijzen van de partijen de meest recente dergelijke cijfers die beschikbaar zijn op 1 januari van het jaar waarin de jaarlijkse betaling wordt verricht, zoals verstrekt door het Bureau voor de Statistiek van de Europese Unie, met inachtneming van de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat over samenwerking op het gebied van statistiek, gedaan te Luxemburg op 26 oktober 2004. Indien die overeenkomst niet langer van toepassing is, wordt het bbp van Zwitserland vastgesteld op basis van door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling verstrekte gegevens.

6. De operationele bijdrage voor elk agentschap van de Unie wordt berekend door de verdeelsleutel toe te passen op zijn jaarlijkse goedgekeurde begroting die is ingeschreven in de desbetreffende begrotingsonderde(e)l(en) voor subsidies van de Unie van het betrokken jaar, waarbij voor elk agentschap rekening wordt gehouden met een aangepaste operationele bijdrage als omschreven in artikel 1 van bijlage II.

De operationele bijdrage voor de informatiesystemen en andere activiteiten wordt berekend door de verdeelsleutel toe te passen op de desbetreffende begroting van het betrokken jaar, zoals uiteengezet in documenten ter uitvoering van de begroting, zoals werkprogramma's of contracten.

Alle referentiebedragen zijn gebaseerd op vastleggingskredieten.

7. De jaarlijkse deelnamevergoeding bedraagt 4 % van de jaarlijkse operationele bijdrage zoals berekend overeenkomstig de leden 5 en 6.

8. De Commissie verstrekt Zwitserland adequate informatie over de berekening van zijn financiële bijdrage. Die informatie wordt verstrekt met inachtneming van de regels van de Unie inzake vertrouwelijkheid en gegevensbescherming.

9. Alle financiële bijdragen van Zwitserland of betalingen van de Unie en de berekening van verschuldigde of te ontvangen bedragen, worden in euro's verricht.

10. Indien de inwerkingtreding van dit protocol niet samenvalt met het begin van een kalenderjaar, wordt de operationele bijdrage van Zwitserland voor het betrokken jaar aangepast volgens de in artikel 4 van bijlage II vastgestelde methode en betalingsvoorwaarden.

11. Bijlage II bevat nadere bepalingen voor de toepassing van dit artikel.

12. Drie jaar na de inwerkingtreding van dit protocol, en vervolgens om de drie jaar, evalueert het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid de voorwaarden voor de deelname van Zwitserland als omschreven in artikel 1 van bijlage II en past het deze zo nodig aan.

DEEL III

BEPALINGEN INZAKE DE INSTELLINGEN

HOOFDSTUK 1

ALGEMENE BEPALINGEN

ARTIKEL 10

Doelstellingen

Teneinde het beoogde doel van dit protocol te bereiken, voorziet dit deel in institutionele oplossingen die een voortdurende en evenwichtige versterking van de economische betrekkingen tussen de partijen op de gebieden die onder de gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid vallen, mogelijk maken. Met inachtneming van de beginselen van het internationaal recht worden in dit deel met name institutionele oplossingen voor de gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid vastgelegd, die gemeenschappelijk zijn voor de bilaterale overeenkomsten die zijn of zullen worden gesloten op de gebieden die verband houden met de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt, zonder dat het toepassingsgebied of de doelstellingen van dit protocol wordt gewijzigd met name:

- a) de procedure voor de aanpassing van dit protocol aan de voor dit protocol relevante rechtshandelingen van de Unie;

- b) de eenvormige uitlegging en toepassing van dit protocol en van de rechtshandelingen van de Unie waarnaar in dit protocol wordt verwezen;
- c) het toezicht op en de toepassing van dit protocol; en
- d) de beslechting van geschillen in het kader van dit protocol.

ARTIKEL 11

Gemengd Comité voor Voedselveiligheid

1. Er wordt een Gemengd Comité voor Voedselveiligheid opgericht.

Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid bestaat uit vertegenwoordigers van de partijen.

2. Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid wordt gezamenlijk voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Unie en een vertegenwoordiger van Zwitserland.
3. Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid:
  - a) zorgt voor de goede werking en een doeltreffende uitvoering en goed beheer van dit protocol;

- b) voorziet in een forum voor onderlinge raadpleging en voortdurende informatie-uitwisseling tussen de partijen, met name om een oplossing te vinden voor problemen bij de uitlegging of toepassing van dit protocol of van een rechtshandeling van de Unie waarnaar in dit protocol wordt verwezen overeenkomstig artikel 20;
- c) doet aanbevelingen aan de partijen in aangelegenheden die verband houden met dit protocol;
- d) neemt besluiten op gebieden waarin dit protocol voorziet; en
- e) oefent alle andere bevoegdheden uit die het in dit protocol zijn toegekend.

4. In geval van een wijziging van de artikelen 1 tot en met 6, de artikelen 10 tot en met 15, artikel 17 of 18 van Protocol (nr. 7) betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie, gehecht aan het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna “Protocol (nr. 7)” genoemd), wijzigt het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid aanhangsel 2 dienovereenkomstig.

5. Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid n handelt bij eenparigheid van stemmen.

Besluiten zijn bindend voor de partijen, die de nodige maatregelen treffen voor de uitvoering ervan.

6. Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid komt ten minste een keer per jaar bijeen, afwisselend in Brussel en Bern, tenzij de medevoorzitters anders beslissen. Het komt ook bijeen op verzoek van één van beide partijen.

De medevoorzitters kunnen overeenkomen dat een vergadering van het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid per videoconferentie of teleconferentie wordt gehouden.

Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid kan via een schriftelijke procedure besluiten nemen.

7. Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid stelt op zijn eerste vergadering zijn reglement van orde vast.

8. Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid kan besluiten werkgroepen of deskundigengroepen in te stellen die het bij de uitvoering van zijn taken kunnen bijstaan.

HOOFDSTUK 2

AFSTEMMING VAN HET PROTOCOL OP DE RECHTSHANDELINGEN VAN DE UNIE

ARTIKEL 12

Deelname aan de opstelling van rechtshandelingen van de Unie (“besluitvorming”)

1. Bij het opstellen van een voorstel voor een rechtshandeling van de Unie overeenkomstig het VWEU op het onder dit protocol vallende gebied, stelt Commissie Zwitserland daarvan in kennis en raadpleegt zij informeel de deskundigen van Zwitserland op dezelfde wijze als zij de deskundigen van de lidstaten van de Unie om advies vraagt bij het opstellen van haar voorstellen.

Op verzoek van een van de partijen vindt er in het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid een voorbereidende gedachtewisseling plaats.

De partijen plegen op verzoek van een van hen opnieuw overleg in het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid op belangrijke momenten in de fase voorafgaand aan de vaststelling van de rechtshandeling door de Unie, in het kader van een voortdurend informatie- en raadplegingsproces.

2. Bij de voorbereiding, overeenkomstig het VWEU, van gedelegeerde handelingen betreffende basishandelingen van het Unierecht op het onder dit protocol vallende gebied zorgt de Commissie ervoor dat Zwitserland zo ruim mogelijk deelneemt aan de voorbereiding van de ontwerpen van die gedelegeerde handelingen en raadpleegt zij de deskundigen van Zwitserland op dezelfde basis als zij de deskundigen van de lidstaten van de Unie raadpleegt.

3. Bij de voorbereiding, overeenkomstig het VWEU, van uitvoeringshandelingen betreffende basishandelingen van het Unierecht op het onder dit protocol vallende gebied zorgt de Commissie ervoor dat Zwitserland zo ruim mogelijk deelneemt aan de voorbereiding van de ontwerpen van die uitvoeringshandelingen die op een latere datum moeten worden voorgelegd aan de comités die de Commissie bijstaan bij de uitoefening van haar uitvoeringsbevoegdheden, en raadpleegt zij de deskundigen van Zwitserland op dezelfde basis als zij de deskundigen van de lidstaten van de Unie raadpleegt.

4. De deskundigen van Zwitserland worden betrokken bij de werkzaamheden van de comités die niet onder de leden 2 en 3 vallen, wanneer dat nodig is om de goede werking van dit protocol te waarborgen.

Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid stelt een lijst op van die comités en, in voorkomend geval, van andere comités met soortgelijke kenmerken en werkt die bij.

5. Dit artikel is niet van toepassing op rechtshandelingen van de Unie of bepalingen daarvan die binnen het toepassingsgebied van een in artikel 13, lid 7, bedoelde uitzondering vallen.

ARTIKEL 13

Opneming van rechtshandelingen van de Unie

1. Ter waarborging van de rechtszekerheid en de homogeniteit van het recht op het gebied dat verband houdt met de interne markt waaraan Zwitserland op grond van dit protocol deelneemt, te waarborgen, zorgen Zwitserland en de Unie ervoor dat rechtshandelingen van de Unie die op het onder dit protocol vallende gebied worden vastgesteld, zo spoedig mogelijk na de vaststelling ervan in dit protocol worden opgenomen.

2. Rechtshandelingen van de Unie die overeenkomstig lid 4 van dit artikel in dit protocol zijn opgenomen, maken door hun opneming in dit protocol deel uit van de rechtsorde van Zwitserland, onder voorbehoud van de aanpassingen waartoe het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid heeft besloten.

3. Wanneer de Unie een rechtshandeling vaststelt op het onder dit protocol vallende gebied, stelt zij Zwitserland daarvan zo spoedig mogelijk via het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid in kennis.

Op verzoek van een van de partijen organiseert het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid een gedachtewisseling over dit onderwerp.

4. Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid handelt overeenkomstig het bepaalde in lid 1 van dit artikel door zo spoedig mogelijk een besluit tot wijziging van afdeling 2 van bijlage I vast te stellen, met inbegrip van de nodige aanpassingen.

5. Onverminderd de leden 1 en 2 van dit artikel kan het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid, indien dit nodig is om de samenhang van dit protocol met bijlage I, zoals gewijzigd op grond van lid 4 van dit artikel, te waarborgen, voorstellen dit protocol te herzien, ter goedkeuring door de partijen overeenkomstig hun interne procedures.

6. Verwijzingen in dit protocol naar rechtshandelingen van de Unie die niet langer van kracht zijn, gelden vanaf de inwerkingtreding van het besluit van het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid over de overeenkomstige wijziging van bijlage I bij dit protocol overeenkomstig lid 4 van dit artikel, als verwijzingen naar de rechtshandelingen van de Unie tot intrekking van die rechtshandelingen zoals opgenomen in bijlage I bij dit protocol, tenzij in dat besluit anders is bepaald.
7. De in lid 1 van dit artikel neergelegde verplichting is niet van toepassing op rechtshandelingen van de Unie of bepalingen daarvan die binnen het toepassingsgebied van een van de in artikel 7 vermelde uitzonderingen vallen.
8. Met inachtneming van artikel 14 treden besluiten van het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid uit hoofde van lid 4 van dit artikel onmiddellijk in werking, maar in geen geval vóór de datum waarop de overeenkomstige rechtshandeling van de Unie in de Unie van toepassing wordt.
9. De partijen werken gedurende de gehele procedure van dit artikel te goeder trouw samen om de besluitvorming te vergemakkelijken.

ARTIKEL 14

Naleving van grondwettelijke verplichtingen door Zwitserland

1. Gedurende de in artikel 13, lid 3, bedoelde gedachtewisseling deelt Zwitserland de Unie mee of in een in artikel 13, lid 4, bedoeld besluit is bepaald dat Zwitserland zijn grondwettelijke verplichtingen moet nakomen om het besluit bindend te maken.

2. Wanneer in het in artikel 13, lid 4, bedoelde besluit is bepaald dat Zwitserland zijn grondwettelijke verplichtingen moet nakomen om het besluit bindend te maken, moet Zwitserland aan deze verplichtingen voldoen binnen een termijn van ten hoogste twee jaar vanaf de datum van de in lid 1, van dit artikel bedoelde datum, behalve wanneer een referendumprocedure wordt ingeleid, in welk geval die termijn met één jaar wordt verlengd.

3. In afwachting van de kennisgeving van Zwitserland dat het zijn grondwettelijke verplichtingen is nagekomen, passen de partijen het in artikel 13, lid 4, bedoelde besluit voorlopig toe, tenzij Zwitserland de Unie ervan in kennis stelt dat de voorlopige toepassing van dat besluit niet mogelijk is en de redenen daarvoor vermeldt.

De voorlopige toepassing van het in artikel 13, lid 4, bedoelde besluit kan in geen geval plaatsvinden vóór de datum waarop de overeenkomstige rechtshandeling van de Unie in de Unie van toepassing wordt.

4. Zwitserland stelt de Unie onverwijld via het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid in kennis zodra het aan zijn in lid 1 bedoelde grondwettelijke verplichtingen heeft voldaan.

5. Het in artikel 13, lid 4, bedoelde besluit treedt in werking op de dag waarop de in lid 4, van dit artikel bedoelde kennisgeving wordt gedaan, maar in geen geval vóór de datum waarop de overeenkomstige rechtshandeling van de Unie in de Unie van toepassing wordt.

ARTIKEL 15

Tijdelijke toepassing van rechtshandelingen vastgesteld op grond van een van de in bijlage I vermelde rechtshandelingen

1. Indien een rechtshandeling die op grond van een van de in bijlage I genoemde rechtshandelingen is vastgesteld, in de Unie van toepassing is voordat het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid overeenkomstig artikel 13, lid 4, een daartoe strekkend besluit heeft genomen, past Zwitserland die handeling tijdelijk toe vanaf de datum van toepassing ervan in de Unie om de gelijktijdige toepassing ervan in Zwitserland te waarborgen.

Een tijdelijke toepassing overeenkomstig de eerste alinea van dit lid eindigt met de inwerkingtreding van het besluit van het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid overeenkomstig artikel 13, lid 8, of de voorlopige toepassing ervan overeenkomstig artikel 14, lid 3, tenzij het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid een besluit neemt over een later tijdstip van inwerkingtreding.

2. Indien Zwitserland in uitzonderlijke omstandigheden en om objectief gerechtvaardigde redenen een rechtshandeling niet (volledig) overeenkomstig lid 1 kan toepassen, stelt hij het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid daarvan onmiddellijk in kennis, met opgave van de redenen daarvoor. De partijen plegen zo spoedig mogelijk overleg in het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid.

3. Indien, en voor zover Zwitserland een rechtshandeling overeenkomstig lid 1 niet tijdelijk of voorlopig toepast, kan de Unie de nodige maatregelen nemen om de integriteit van haar ruimte voor voedselveiligheid te waarborgen. De Unie stelt het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid onmiddellijk in kennis van die maatregelen en deelt de redenen daarvoor mee.

ARTIKEL 16

Bekendmaking van rechtshandelingen die zijn vastgesteld op grond van een van de in bijlage I vermelde rechtshandelingen

De partijen publiceren onverwijld een gemakkelijk toegankelijke lijst van de niet-wetgevingshandelingen die zijn vastgesteld op grond van een van de in bijlage I vermelde rechtshandelingen die overeenkomstig artikel 13 in dit protocol zijn opgenomen of die overeenkomstig artikel 15 tijdelijk moeten worden toegepast, en houden deze lijst actueel.

HOOFDSTUK 3

UITLEGGING EN TOEPASSING VAN HET PROTOCOL

ARTIKEL 17

Beginsel van eenvormige uitlegging

1. Met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen zoals uiteengezet in dit protocol, en overeenkomstig de beginselen van het internationaal publiekrecht, worden de bilaterale overeenkomsten op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt en de rechtshandelingen van de Unie waarnaar in dergelijke overeenkomsten wordt verwezen, uniform uitgelegd en toegepast op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt.

2. De rechtshandelingen van de Unie waarnaar in dit protocol wordt verwezen en, voor zover de toepassing ervan Unierechtelijke begrippen omvat, de bepalingen van dit protocol worden uitgelegd en toegepast overeenkomstig de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, voorafgaand aan of volgend op de ondertekening van dit protocol.

ARTIKEL 18

Beginsel van doeltreffende en harmonieuze toepassing

1. De Commissie en de bevoegde Zwitserse autoriteiten werken samen en verlenen elkaar bijstand bij het toezicht op de toepassing van dit protocol. Zij kunnen informatie uitwisselen over het toezicht op de toepassing van dit protocol. Zij kunnen van gedachten wisselen en kwesties van wederzijds belang bespreken.
2. Elke partij neemt passende maatregelen om de doeltreffende en harmonieuze toepassing van dit protocol op haar grondgebied te waarborgen.
3. Het toezicht op de toepassing van dit protocol wordt gezamenlijk uitgeoefend door de partijen in het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid.

Indien de Commissie of de bevoegde Zwitserse autoriteiten kennis krijgen van een geval van onjuiste toepassing, kan de zaak worden voorgelegd aan het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid om een aanvaardbare oplossing te vinden.

4. De Commissie en de bevoegde Zwitserse autoriteiten monitoren elk de toepassing van dit protocol door de wederpartij. De in artikel 20 bedoelde procedure is van toepassing.

Voor zover bepaalde toezichtbevoegdheden van de instellingen van de Unie ten aanzien van één partij noodzakelijk zijn om de doeltreffende en harmonieuze toepassing van dit protocol te waarborgen, zoals onderzoeks- en beslissingsbevoegdheden, moet dit protocol daarin specifiek voorzien.

ARTIKEL 19

Exclusiviteitsbeginsel

De partijen verbinden zich ertoe geschillen betreffende de uitlegging of toepassing van dit protocol en van de rechtshandelingen van de Unie waarnaar in dit protocol wordt verwezen, of, in voorkomend geval, betreffende de overeenstemming met dit protocol van een door de Commissie op basis van dit protocol vastgesteld besluit, niet op een andere manier te beslechten dan in dit protocol is voorgeschreven.

ARTIKEL 20

Procedure in geval van moeilijkheden bij de uitlegging of toepassing

1. In geval van moeilijkheden bij de uitlegging of toepassing van dit protocol of van een rechtshandeling van de Unie waarnaar in dit protocol wordt verwezen, plegen de partijen overleg in het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid om een wederzijds aanvaardbare oplossing te vinden. Daartoe worden alle nuttige gegevens aan het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid verstrekt om het in staat te stellen de situatie grondig te onderzoeken. Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid onderzoekt alle mogelijkheden om de goede werking van dit protocol te handhaven.
2. Indien het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid niet in staat is binnen drie maanden na de datum waarop het in lid 1 van dit artikel bedoelde probleem aan het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid is voorgelegd tot een oplossing kan komen, kan elk van de partijen verzoeken dat een scheidsgerecht het geschil beslecht overeenkomstig de in aanhangsel 1 vastgelegde regels.
3. Wanneer het geschil een vraag opwerpt over de uitlegging of toepassing van een in artikel 17, lid 2, bedoelde bepaling en indien de uitlegging van die bepaling van belang is voor de beslechting van het geschil en nodig is om een beslissing te kunnen nemen, legt het scheidsgerecht die vraag voor aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Wanneer het geschil een vraag opwerpt over de uitlegging of toepassing van een bepaling die onder een uitzondering op de in artikel 13, lid 7, bedoelde verplichting tot dynamische afstemming valt, en het geschil geen betrekking heeft op de uitlegging of toepassing van begrippen van het Unierecht, beslecht het scheidsgerecht het geschil zonder verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.

4. Wanneer het scheidsgerecht overeenkomstig lid 3 een vraag voorlegt aan het Hof van Justitie van de Europese Unie:

- a) is de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie bindend voor het scheidsgerecht; en
- b) geniet Zwitserland dezelfde rechten als de lidstaten en de instellingen van de Unie en is het op overeenkomstige wijze onderworpen aan dezelfde procedures voor het Hof van Justitie van de Europese Unie.

5. Elke partij neemt alle nodige maatregelen om de uitspraak van het scheidsgerecht te goeder trouw na te leven.

De partij waarvan het scheidsgerecht heeft vastgesteld dat zij dit protocol niet heeft nageleefd, stelt de wederpartij via het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid in kennis van de maatregelen die zij heeft genomen om gevolg te geven aan de beslissing van het scheidsgerecht.

ARTIKEL 21

Compenserende maatregelen

1. Indien de partij waarvan het scheidsgerecht heeft vastgesteld dat zij dit protocol niet heeft nageleefd, de wederpartij niet binnen een overeenkomstig artikel IV.2, lid 6, van aanhangsel 1 vastgestelde redelijke termijn in kennis stelt van de maatregelen die zij heeft genomen om gevolg te geven aan de beslissing van het scheidsgerecht, of indien de wederpartij van mening is dat de meegedeelde maatregelen niet in overeenstemming zijn met de beslissing van het scheidsgerecht, kan die wederpartij evenredige compenserende maatregelen nemen in het kader van dit protocol of van andere bilaterale overeenkomsten op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt, of van de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten (hierna “compenserende maatregelen” genoemd) om een mogelijke onbalans te verhelpen. Die wederpartij stelt de partij waarvan het scheidsgerecht heeft vastgesteld dat zij zich niet aan dit protocol heeft gehouden, in kennis van de compenserende maatregelen, die in de kennisgeving worden gespecificeerd. Die compenserende maatregelen worden van kracht drie maanden na de datum van de kennisgeving.
2. Indien het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid binnen een maand vanaf de datum van kennisgeving van de voorgenomen compenserende maatregelen geen beslissing heeft genomen om die compenserende maatregelen op te schorten, te wijzigen of nietig te verklaren, kan elke partij de kwestie van de evenredigheid van die compenserende maatregelen overeenkomstig aanhangsel 1 aan arbitrage onderwerpen.
3. Het scheidsgerecht neemt binnen de in artikel III.8, lid 4, van aanhangsel 1 vastgestelde termijnen een beslissing.

4. De compenserende maatregelen hebben geen terugwerkende kracht. Met name de rechten en verplichtingen die particulieren en marktdeelnemers reeds vóór de inwerkingtreding van de compenserende maatregelen hebben verworven, blijven behouden.

ARTIKEL 22

Samenwerking tussen jurisdicties

1. Ter bevordering van homogene uitlegging komen het Zwitserse federale hooggerechtshof en het Hof van Justitie van de Europese Unie een dialoog en de nadere voorwaarden daarvan overeen.

2. Zwitserland heeft het recht bij het Hof van Justitie van de Europese Unie memories of schriftelijke opmerkingen in te dienen wanneer een gerecht van een lidstaat van de Unie het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing verzoekt over een vraag betreffende de uitlegging van dit protocol of van een bepaling van een rechtshandeling van de Unie waarnaar daarin wordt verwezen.

DEEL IV

OVERIGE BEPALINGEN

ARTIKEL 23

Verwijzingen naar grondgebieden

Wanneer de rechtshandelingen van de Unie die overeenkomstig artikel 13 van dit protocol in dit protocol zijn opgenomen of die overeenkomstig artikel 15 van dit protocol tijdelijk moeten worden toegepast, verwijzingen bevatten naar het grondgebied van de “Europese Unie”, van de “Unie”, van de “gemeenschappelijke markt” of van de “interne markt”, worden deze verwijzingen voor de toepassing van dit protocol begrepen als verwijzingen naar de in artikel 16 van de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten bedoelde grondgebieden.

ARTIKEL 24

Verwijzingen naar onderdanen van lidstaten van de Unie

Wanneer de rechtshandelingen van de Unie die overeenkomstig artikel 13 in dit protocol zijn opgenomen of die overeenkomstig artikel 15 tijdelijk moeten worden toegepast, verwijzingen bevatten naar onderdanen van de lidstaten van de Unie, worden deze verwijzingen voor de toepassing van dit protocol begrepen als verwijzingen naar de onderdanen van de lidstaten van de Unie en van Zwitserland.

ARTIKEL 25

Inwerkingtreding en uitvoering van rechtshandelingen van de Unie

Bepalingen van de in dit protocol opgenomen rechtshandelingen van de Unie betreffende de inwerkingtreding of uitvoering ervan zijn niet relevant voor de toepassing van dit protocol.

De termijnen en data voor Zwitserland om besluiten tot opneming van rechtshandelingen van de Unie in dit protocol in werking te doen treden en uit te voeren, vloeien voort uit artikel 13, lid 8, en artikel 14, lid 5, alsmede uit de bepalingen inzake overgangsregelingen.

ARTIKEL 26

Adressaten van de rechtshandelingen van de Unie

Bepalingen van de in dit protocol overeenkomstig artikel 13 opgenomen rechtshandelingen van de Unie of die overeenkomstig artikel 15 tijdelijk moeten worden toegepast, waarin wordt aangegeven dat zij tot de lidstaten van de Unie zijn gericht, zijn niet relevant voor de toepassing van dit protocol.

DEEL V

SLOTBEPALINGEN

ARTIKEL 27

Beroepsgeheim

De vertegenwoordigers, deskundigen en andere gemachtigden van de partijen zijn ertoe gehouden, ook na beëindiging van hun werkzaamheden, geen in het kader van dit protocol verkregen informatie die onder het beroepsgeheim valt, openbaar te maken.

ARTIKEL 28

Gerubriceerde gegevens en gevoelige niet-gerubriceerde gegevens

1. Niets in dit protocol wordt zodanig uitgelegd dat een partij verplicht is gerubriceerde gegevens beschikbaar te stellen.
2. Gerubriceerde gegevens die of gerubriceerd materiaal dat door de partijen in het kader van dit protocol worden verstrekt of tussen hen worden uitgewisseld, worden behandeld en beschermd in naleving van de Overeenkomst tussen de Zwitserse Bondsstaat en de Europese Unie betreffende beveiligingsprocedures voor de uitwisseling van gerubriceerde gegevens, gedaan te Brussel op 28 april 2008, en elke beveiligingsregeling ter uitvoering daarvan.

3. Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid stelt bij besluit instructies in zake het behandelen vast om de bescherming te garanderen van gevoelige niet-gerubriceerde gegevens die tussen de partijen worden uitgewisseld.

ARTIKEL 29

Uitvoering

1. De partijen treffen alle algemene of bijzondere maatregelen teneinde te voldoen aan de verplichtingen die voortvloeien uit dit protocol en onthouden zich ervan maatregelen te nemen die de verwezenlijking van de doelstellingen daarvan in gevaar zouden kunnen brengen.

2. De partijen treffen alle nodige maatregelen om het beoogde resultaat van de rechtshandelingen van de Unie waarnaar in dit protocol wordt verwezen, te waarborgen en onthouden zich van maatregelen die de verwezenlijking van de doelstellingen daarvan in gevaar zouden kunnen brengen.

ARTIKEL 30

Bijlagen en aanhangsels

De bijlagen en aanhangsels bij dit protocol maken integraal onderdeel daarvan uit.

ARTIKEL 31

Territoriaal toepassingsgebied

Dit protocol is van toepassing op de in artikel 16 van de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten bedoelde grondgebieden.

ARTIKEL 32

Overgangsregelingen

1. Er geldt een overgangsperiode wat betreft de toepassing van dit protocol, die ingaat op de datum van inwerkingtreding van dit protocol en uiterlijk 24 maanden na de inwerkingtreding ervan verstrijkt. De overgangsperiode is niet van toepassing op artikel 11.
2. De andere bepalingen van dit protocol dan artikel 11 zijn van toepassing vanaf de eerste dag na die van het einde van de overgangsperiode, met uitzondering van bijlage I, afdeling 2, rubriek C, punten 14 en 15, ten aanzien waarvan de bepalingen van dit protocol van toepassing zijn vanaf de inwerkingtreding ervan.
3. Tijdens de overgangsperiode blijft de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten van toepassing op de bijlagen 4, 5, 6 en 11 bij die overeenkomst.

4. Zwitserland kan het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid op een eerdere datum dan 24 maanden vanaf de inwerkingtreding van dit protocol in kennis stellen van zijn wens de overgangperiode te beëindigen. In dat geval stelt het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid de datum van beëindiging van de overgangperiode vast en stelt het het bij artikel 6 van de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten ingestelde Gemengd Landbouwcomité daarvan in kennis.

5. Aan het einde van de overgangperiode actualiseert het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid de in bijlage I, afdeling 2, eerste alinea, bedoelde datum van opnemings in de vermeldingen van elk van de desbetreffende rechtshandelingen.

ARTIKEL 33

Inwerkingtreding

1. Dit protocol wordt door de partijen bekrachtigd of goedgekeurd overeenkomstig hun eigen procedures. De partijen stellen elkaar in kennis van de voltooiing van de interne procedures die nodig zijn voor de inwerkingtreding van dit protocol.

2. Dit protocol treedt in werking op de eerste dag van de tweede maand volgende op de datum van de laatste kennisgeving met betrekking tot de onderstaande instrumenten:

a) Protocol betreffende de instellingen bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, over het vrije verkeer van personen;

- b) Protocol van wijziging bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, over het vrije verkeer van personen;
- c) Protocol betreffende de instellingen bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake luchtvervoer;
- d) Protocol van wijziging bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake luchtvervoer;
- e) Protocol inzake staatssteun bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake luchtvervoer;
- f) Protocol betreffende de instellingen bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake het goederen- en personenvervoer per spoor en over de weg;
- g) Protocol van wijziging bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake het goederen- en personenvervoer per spoor en over de weg;
- h) Protocol inzake staatssteun bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake het goederen- en personenvervoer per spoor en over de weg;
- i) Protocol van wijziging bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de handel in landbouwproducten;
- j) Protocol betreffende de instellingen bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake wederzijdse erkenning van de overeenstemmingsbeoordeling;

- k) Protocol van wijziging bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake wederzijdse erkenning van de overeenstemmingsbeoordeling;
- l) Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Zwitserse Bondsstaat betreffende de financiële bijdrage van Zwitserland tot het terugbrengen van economische en sociale verschillen in de Europese Unie;
- m) Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, over de deelname van de Zwitserse Bondsstaat aan programma's van de Unie;
- n) Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Zwitserse Bondsstaat betreffende de voorwaarden voor de deelname van de Zwitserse Bondsstaat aan het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma.

ARTIKEL 34

Wijziging en opzegging

1. Dit protocol kan te allen tijde in onderling overleg tussen de partijen worden gewijzigd.
2. Elk van de partijen kan dit protocol door kennisgeving aan de wederpartij opzeggen.
3. De geldigheidsduur van dit protocol verstrijkt zes maanden na ontvangst van de in lid 2 bedoelde schriftelijke kennisgeving.

4. Wanneer dit protocol overeenkomstig lid 2 van dit artikel wordt opgezegd, is de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten vanaf de in lid 3 van dit artikel bedoelde datum niet langer van toepassing. In dat geval is artikel 17, lid 4, van de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten van toepassing.
5. Wanneer de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten wordt opgezegd overeenkomstig artikel 17, lid 3, van die overeenkomst, is dit protocol op de in artikel 17, lid 4, van die overeenkomst bedoelde datum niet langer van toepassing.
6. Wanneer dit protocol niet langer van toepassing is, blijven de rechten en verplichtingen die personen en marktdeelnemers uit hoofde van dit protocol reeds vóór de datum van opzegging van dit protocol hebben verworven, behouden. De partijen treffen in onderling overleg een regeling voor gevallen waarin rechten nog niet volledig zijn verworven.

Dit protocol is opgesteld in tweevoud, in de Bulgaarse, de Deense, de Duitse, de Engelse, de Estse, de Finse, de Franse, de Griekse, de Hongaarse, de Ierse, de Italiaanse, de Kroatische, de Letse, de Litouwse, de Maltese, de Nederlandse, de Poolse, de Portugese, de Roemeense, de Sloveense, de Slowaakse, de Spaanse, de Tsjechische en de Zweedse taal, waarbij alle teksten gelijkelijk authentiek zijn.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, dit Protocol hebben ondertekend.

Gedaan te ..., op ... in het jaar ...

Voor de Europese Unie

Voor de Zwitserse Bondsstaat

RECHTSHANDELINGEN IN DE GEMEENSCHAPPELIJKE RUIMTE
VOOR VOEDSELVEILIGHEID

AFDELING 1

ALGEMENE BEPALINGEN

De rechtshandelingen die overeenkomstig artikel 13 in dit protocol zijn opgenomen of die overeenkomstig artikel 15 tijdelijk moeten worden toegepast, zijn van toepassing behoudens de in artikel 7 genoemde uitzonderingen en worden als volgt gelezen:

Tenzij in technische aanpassingen anders is bepaald:

- a) worden de rechten en verplichtingen die in die rechtshandelingen voor de lidstaten van de Unie zijn vastgesteld, geacht ook voor Zwitserland te gelden;
- b) wordt elke andere verwijzing naar de lidstaten in die rechtshandelingen gelezen als een verwijzing naar Zwitserland;
- c) worden de verwijzingen in die rechtshandelingen naar natuurlijke of rechtspersonen die in de lidstaten van de Unie verblijven of gevestigd zijn, gelezen als verwijzingen naar natuurlijke of rechtspersonen die in Zwitserland verblijven of gevestigd zijn.

De eerste en de tweede alinea van deze afdeling worden toegepast met volledige inachtneming van de institutionele bepalingen van deel III van dit protocol.

Om rekening te houden met de bijzondere aard van de gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid en voor de toepassing van artikel 18, lid 4, laatste zin, heeft de Commissie met betrekking tot Zwitserland de bevoegdheden die haar bij die rechtshandelingen zijn toegekend, tenzij in technische aanpassingen anders is bepaald. Telkens wanneer de Commissie dergelijke bevoegdheden uitoefent, moet zij samenwerken met de bevoegde Zwitserse autoriteiten overeenkomstig de praktijk met betrekking tot de toepasselijke wetgeving.

AFDELING 2

LIJST VAN RECHTSHANDELINGEN

De in deze afdeling vermelde rechtshandelingen worden zo gelezen dat zij de op grond daarvan vastgestelde rechtshandelingen omvatten en in dit protocol worden opgenomen bij besluiten van het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid overeenkomstig artikel 13, lid 4, tot de datum van opneming als bedoeld in de vermelding van elk van de rechtshandelingen in deze afdeling. Die datum wordt vastgesteld in het desbetreffende besluit van het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid.

Voor de toepassing van dit protocol worden de bepalingen van de in deze afdeling vermelde rechtshandelingen met de volgende aanpassing gelezen:

Wanneer in een van de onderstaande rechtshandelingen wordt verwezen naar verplichtingen van de lidstaten uit hoofde van Verordening (EU) 2016/679 of Richtlijn 2002/58/EG, worden die verwijzingen, met betrekking tot Zwitserland, begrepen als een verwijzing naar relevante nationale wetgeving.

A. Officiële controles en invoer

1. 32017 R 0625: Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 betreffende officiële controles en andere officiële activiteiten die worden uitgevoerd om de toepassing van de levensmiddelen- en diervoederwetgeving en van de voorschriften inzake diergezondheid, dierenwelzijn, plantgezondheid en gewasbeschermingsmiddelen te waarborgen, tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 999/2001, (EG) nr. 396/2005, (EG) nr. 1069/2009, (EG) nr. 1107/2009, (EU) nr. 1151/2012, (EU) nr. 652/2014, (EU) 2016/429 en (EU) 2016/2031 van het Europees Parlement en de Raad, de Verordeningen (EG) nr. 1/2005 en (EG) nr. 1099/2009 van de Raad en de Richtlijnen 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG en 2008/120/EG van de Raad, en tot intrekking van de Verordeningen (EG) nr. 854/2004 en (EG) nr. 882/2004 van het Europees Parlement en de Raad, de Richtlijnen 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG en 97/78/EG van de Raad en Besluit 92/438/EEG van de Raad (verordening officiële controles) (PB L 95 van 7.4.2017, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 1.1. 32021 R 1756: Verordening (EU) 2021/1756 van het Europees Parlement en de Raad van 6 oktober 2021 (PB L 357 van 8.10.2021, blz. 27),
- 1.2. 32024 R 3115: Verordening (EU) 2024/3115 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2024 (PB L 2024/3115 van 16.12.2024, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

Voor de toepassing van dit Protocol worden de bepalingen van de verordening met de volgende aanpassingen gelezen:

- a) verwijzingen naar douaneprocedures worden begrepen als verwijzingen naar de relevante Zwitserse wetgeving;
- b) in bijlage I worden de volgende woorden toegevoegd: “31. Het grondgebied van Zwitserland”.

B. Plantaardig teeltmateriaal

2. 31966 L 0401: Richtlijn 66/401/EEG van de Raad van 14 juni 1966 betreffende het in de handel brengen van zaaizaad van groenvoedergewassen (PB L 125 van 11.7.1966, blz. 2298),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 2.1. 31969 L 0063: Richtlijn 69/63/EEG van de Raad van 18 februari 1969 (PB L 48 van 26.2.1969, blz. 8),
- 2.2. 31971 L 0162: Richtlijn 71/162/EEG van de Raad van 30 maart 1971 (PB L 87 van 17.4.1971, blz. 24),
- 2.3. 31972 L 0274: Richtlijn 72/274/EEG van de Raad van 20 juli 1972 (PB L 171 van 29.7.1972, blz. 37),
- 2.4. 31972 L 0418: Richtlijn 72/418/EEG van de Raad van 6 december 1972 (PB L 287 van 26.12.1972, blz. 22),

- 2.5. 31973 L 0438: Richtlijn 73/438/EEG van de Raad van 11 december 1973 (PB L 356 van 27.12.1973, blz. 79),
- 2.6. 31975 L 0444: Richtlijn 75/444/EEG van de Raad van 26 juni 1975 (PB L 196 van 26.7.1975, blz. 6),
- 2.7. 31978 L 0055: Richtlijn 78/55/EEG van de Raad van 19 december 1977 (PB L 16 van 20.1.1978, blz. 23),
- 2.8. 31978 L 0692: Richtlijn 78/692/EEG van de Raad van 25 juli 1978 (PB L 236 van 26.8.1978, blz. 13),
- 2.9. 31978 L 1020: Richtlijn 78/1020/EEG van de Raad van 5 december 1978 (PB L 350 van 14.12.1978, blz. 27),
- 2.10. 31979 L 0692: Richtlijn 79/692/EEG van de Raad van 24 juli 1979 (PB L 205 van 13.8.1979, blz. 1),
- 2.11. 31986 L 0155: Richtlijn 86/155/EEG van de Raad van 22 april 1986 (PB L 118 van 7.5.1986, blz. 23),
- 2.12. 31988 L 0332: Richtlijn 88/332/EEG van de Raad van 13 juni 1988 (PB L 151 van 17.6.1988, blz. 82),
- 2.13. 31988 L 0380: Richtlijn 88/380/EEG van de Raad van 13 juni 1988 (PB L 187 van 16.7.1988, blz. 31),

- 2.14. 31996 L 0072: Richtlijn 96/72/EG van de Raad van 18 november 1996 (PB L 304 van 27.11.1996, blz. 10),
- 2.15. 31998 L 0095: Richtlijn 98/95/EG van de Raad van 14 december 1998 (PB L 25 van 1.2.1999, blz. 1),
- 2.16. 31998 L 0096: Richtlijn 98/96/EG van de Raad van 14 december 1998 (PB L 25 van 1.2.1999, blz. 27),
- 2.17. 32001 L 0064: Richtlijn 2001/64/EG van de Raad van 31 augustus 2001 (PB L 234 van 1.9.2001, blz. 60),
- 2.18. 32003 L 0061: Richtlijn 2003/61/EG van de Raad van 18 juni 2003 (PB L 165 van 3.7.2003, blz. 23),
- 2.19. 32004 L 0117: Richtlijn 2004/117/EG van de Raad van 22 december 2004 (PB L 14 van 18.1.2005, blz. 18),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

3. 31966 L 0402: Richtlijn 66/402/EEG van de Raad van 14 juni 1966 betreffende het in de handel brengen van zaaigranen (PB 125 van 11.7.1966, blz. 2309).

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 3.1. 31969 L 0060: Richtlijn 69/60/EEG van de Raad van 18 februari 1969 (PB L 48 van 26.2.1969, blz. 1),
- 3.2. 31971 L 0162: Richtlijn 71/162/EEG van de Raad van 30 maart 1971 (PB L 87 van 17.4.1971, blz. 24),
- 3.3. 31972 L 0274: Richtlijn 72/274/EEG van de Raad van 20 juli 1972 (PB L 171 van 29.7.1972, blz. 37),
- 3.4. 31972 L 0418: Richtlijn 72/418/EEG van de Raad van 6 december 1972 (PB L 287 van 26.12.1972, blz. 22),
- 3.5. 31973 L 0438: Richtlijn 73/438/EEG van de Raad van 11 december 1973 (PB L 356 van 27.12.1973, blz. 79),
- 3.6. 31975 L 0444: Richtlijn 75/444/EEG van de Raad van 26 juni 1975 (PB L 196 van 26.7.1975, blz. 6),
- 3.7. 31978 L 0055: Richtlijn 78/55/EEG van de Raad van 19 december 1977 (PB L 16 van 20.1.1978, blz. 23),
- 3.8. 31978 L 0692: Richtlijn 78/692/EEG van de Raad van 25 juli 1978 (PB L 236 van 26.8.1978, blz. 13),

- 3.9. 31978 L 1020: Richtlijn 78/1020/EEG van de Raad van 5 december 1978 (PB L 350 van 14.12.1978, blz. 27),
- 3.10. 31979 L 0692: Richtlijn 79/692/EEG van de Raad van 24 juli 1979 (PB L 205 van 13.8.1979, blz. 1),
- 3.11. 31986 L 0155: Richtlijn 86/155/EEG van de Raad van 22 april 1986 (PB L 118 van 7.5.1986, blz. 23),
- 3.12. 31988 L 0332: Richtlijn 88/332/EEG van de Raad van 13 juni 1988 (PB L 151 van 17.6.1988, blz. 82),
- 3.13. 31988 L 0380: Richtlijn 88/380/EEG van de Raad van 13 juni 1988 (PB L 187 van 16.7.1988, blz. 31),
- 3.14. 31996 L 0072: Richtlijn 96/72/EG van de Raad van 18 november 1996 (PB L 304 van 27.11.1996, blz. 10),
- 3.15. 31998 L 0095: Richtlijn 98/95/EG van de Raad van 14 december 1998 (PB L 25 van 1.2.1999, blz. 1),
- 3.16. 31998 L 0096: Richtlijn 98/96/EG van de Raad van 14 december 1998 (PB L 25 van 1.2.1999, blz. 27),
- 3.17. 32001 L 0064: Richtlijn 2001/64/EG van de Raad van 31 augustus 2001 (PB L 234 van 1.9.2001, blz. 60),

3.18. 32003 L 0061: Richtlijn 2003/61/EG van de Raad van 18 juni 2003 (PB L 165 van 3.7.2003, blz. 23),

3.19. 32004 L 0117: Richtlijn 2004/117/EG van de Raad van 22 december 2004 (PB L 14 van 18.1.2005, blz. 18),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

4. 31968 L 0193: Richtlijn 68/193/EEG van de Raad van 9 april 1968 betreffende het in de handel brengen van vegetatief teeltmateriaal voor wijnstokken (PB L 93 van 17.4.1968, blz. 15),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

4.1. 31971 L 0140: Richtlijn 71/140/EEG van de Raad van 22 maart 1971 (PB L 71 van 25.3.1971, blz. 16),

4.2. 31974 L 0648: Richtlijn 74/648/EEG van de Raad van 9 december 1974 (PB L 352 van 28.12.1974, blz. 43),

4.3. 31978 L 0055: Richtlijn 78/55/EEG van de Raad van 19 december 1977 (PB L 16 van 20.1.1978, blz. 23),

4.4. 31978 L 0692: Richtlijn 78/692/EEG van de Raad van 25 juli 1978 (PB L 236 van 26.8.1978, blz. 13),

- 4.5. 31986 L 0155: Richtlijn 86/155/EEG van de Raad van 22 april 1986 (PB L 118 van 7.5.1986, blz. 23),
- 4.6. 31988 L 0332: Richtlijn 88/332/EEG van de Raad van 13 juni 1988 (PB L 151 van 17.6.1988, blz. 82),
- 4.7. 32002 L 0011: Richtlijn 2002/11/EG van de Raad van 14 februari 2002 (PB L 53 van 23.2.2002, blz. 20),
- 4.8. 32003 L 0061: Richtlijn 2003/61/EG van de Raad van 18 juni 2003 (PB L 165 van 3.7.2003, blz. 23),
- 4.9. 32003 R 1829: Verordening (EG) nr. 1829/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2003 (PB L 268 van 18.10.2003, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

5. 31998 L 0056: Richtlijn 98/56/EG van de Raad van 20 juli 1998 (PB L 226 van 13.8.1998, blz. 16),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 5.1. 32003 R 0806: Verordening (EG) nr. 806/2003 van de Raad van 14 april 2003 (PB L 122 van 16.5.2003, blz. 1),

5.2. 32003 L 0061: Richtlijn 2003/61/EG van de Raad van 18 juni 2003 (PB L 165 van 3.7.2003, blz. 23),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

6. 31999 L 0105: Richtlijn 1999/105/EG van de Raad van 22 december 1999 betreffende het in de handel brengen van bosbouwkundig teeltmateriaal (PB L 11 van 15.1.2000, blz. 17), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

7. 32002 L 0053: Richtlijn 2002/53/EG van de Raad van 13 juni 2002 betreffende de gemeenschappelijke rassenlijst van landbouwgewassen (PB L 193 van 20.7.2002, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

7.1. 32003 R 1829: Verordening (EG) nr. 1829/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2003 (PB L 268 van 18.10.2003, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

8. 32002 L 0054: Richtlijn 2002/54/EG van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het in de handel brengen van bietenzaad (PB L 193 van 20.7.2002, blz. 12),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

8.1. 32003 L 0061: Richtlijn 2003/61/EG van de Raad van 18 juni 2003 (PB L 165 van 3.7.2003, blz. 23),

8.2. 32004 L 0117: Richtlijn 2004/117/EG van de Raad van 22 december 2004 (PB L 14 van 18.1.2005, blz. 18),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

9. 32002 L 0055: Richtlijn 2002/55/EG van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het in de handel brengen van groentezaad (PB L 193 van 20.7.2002, blz. 33),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

9.1. 32003 L 0061: Richtlijn 2003/61/EG van de Raad van 18 juni 2003 (PB L 165 van 3.7.2003, blz. 23),

9.2. 32003 R 1829: Verordening (EG) nr. 1829/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2003 (PB L 268 van 18.10.2003, blz. 1),

9.3. 32004 L 0117: Richtlijn 2004/117/EG van de Raad van 22 december 2004 (PB L 14 van 18.1.2005, blz. 18),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

10. 32002 L 0056: Richtlijn 2002/56/EG van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het in de handel brengen van pootaardappelen (PB L 193 van 20.7.2002, blz. 60),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 10.1. 32003 L 0061: Richtlijn 2003/61/EG van de Raad van 18 juni 2003 (PB L 165 van 3.7.2003, blz. 23),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

11. 32002 L 0057: Richtlijn 2002/57/EG van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het in de handel brengen van zaaizaad van oliehoudende planten en vezelgewassen (PB L 193 van 20.7.2002, blz. 74),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 11.1. 32002 L 0068: Richtlijn 2002/68/EG van de Raad van 19 juli 2002 (PB L 195 van 24.7.2002, blz. 32),

- 11.2. 32003 L 0061: Richtlijn 2003/61/EG van de Raad van 18 juni 2003 (PB L 165 van 3.7.2003, blz. 23),

- 11.3. 32004 L 0117: Richtlijn 2004/117/EG van de Raad van 22 december 2004 (PB L 14 van 18.1.2005, blz. 18),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

12. 32008 L 0072: Richtlijn 2008/72/EG van de Raad van 15 juli 2008 betreffende het in de handel brengen van teeltmateriaal en plantgoed van groentegewassen, met uitzondering van zaad (PB L 205 van 1.8.2008, blz. 28), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.
13. 32008 L 0090: Richtlijn 2008/90/EG van de Raad van 29 september 2008 betreffende het in de handel brengen van teeltmateriaal van fruitgewassen, alsmede van fruitgewassen die voor de fruitteelt worden gebruikt (PB L 267 van 8.10.2008, blz. 8), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

C. Gewasbeschermingsmiddelen

14. 32009 R 1107: Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de Richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad (PB L 309 van 24.11.2009, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 14.1. 32013 R 0518: Verordening (EU) nr. 518/2013 van de Raad van 13 mei 2013 (PB L 158 van 10.6.2013, blz. 72),
- 14.2. 32017 R 0625: Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 (PB L 95 van 7.4.2017, blz. 1),
- 14.3. 32019 R 1009: Verordening (EU) 2019/1009 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 (PB L 170 van 25.6.2019, blz. 1),

14.4. 32019 R 1381: Verordening (EU) 2019/1381 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 231 van 6.9.2019, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

Voor de toepassing van dit Protocol worden de bepalingen van de verordening met de volgende aanpassing gelezen:

in bijlage I valt Zwitserland onder Zone B — Centraal.

15. 32009 L 0128: Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden (PB L 309 van 24.11.2009, blz. 71),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

15.1. 32019 R 1243: Verordening (EU) 2019/1243 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 198 van 25.7.2019, blz. 241),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

D. Plantgezondheid

16. 32016 R 2031: Verordening (EU) 2016/2031 van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2016 betreffende beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 228/2013, (EU) nr. 652/2014 en (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van de Richtlijnen 69/464/EEG, 74/647/EEG, 93/85/EEG, 98/57/EG, 2000/29/EG, 2006/91/EG en 2007/33/EG van de Raad (PB L 317 van 23.11.2016, blz. 4),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 16.1. 32017 R 0625: Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 (PB L 95 van 7.4.2017, blz. 1),

- 16.2. 32024 R 3115: Verordening (EU) 2024/3115 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2024 (PB L, 2024/3115, 16.12.2024),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

Voor de toepassing van dit Protocol worden de bepalingen van de verordening met de volgende aanpassingen gelezen:

- a) in artikel 45, lid 1, kan de afbeelding van de Zwitserse vlag of het Zwitserse wapen in het informatiemateriaal worden gebruikt als aanvulling op, of in plaats van, de vlag van de Unie;

- b) in bijlage VII kan de afbeelding van het Zwitserse wapen in plaats van de vlag van de Unie op het plantenpaspoort worden gebruikt;
- c) in bijlage VIII kan de afbeelding van het Zwitserse wapen in plaats van de vlag van de Unie op de fytosanitaire certificaten, het fytosanitaire certificaat voor wederuitvoer en het pre-uitvoercertificaat worden gebruikt. De certificaten worden afgegeven uit naam van Zwitserland en waar nodig wordt de term “EU” vervangen door de term “CH”;
- d) de verwijzing naar Verordening (EEG) nr. 2658/87 wordt, wat Zwitserland betreft, begrepen als een verwijzing naar de desbetreffende nationale wetgeving.

E. Diervoeder

- 17. 32002 L 0032: Richtlijn 2002/32/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 mei 2002 inzake ongewenste stoffen in diervoeding (PB L 140 van 30.5.2002, blz. 10),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 17.1. 32009 R 0219: Verordening (EG) nr. 219/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009 (PB L 87 van 31.3.2009, blz. 109),

- 17.2. 32019 R 1243: Verordening (EU) 2019/1243 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 198 van 25.7.2019, blz. 241),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

18. 32003 R 1831: Verordening (EG) nr. 1831/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2003 betreffende toevoegingsmiddelen voor diervoeding (PB L 268 van 18.10.2003, blz. 29),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

18.1. 32009 R 0596: Verordening (EG) nr. 596/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 (PB L 188 van 18.7.2009, blz. 14),

18.2. 32009 R 0767: Verordening (EG) nr. 767/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 (PB L 229 van 1.9.2009, blz. 1),

18.3. 32019 R 1243: Verordening (EU) 2019/1243 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 198 van 25.7.2019, blz. 241),

18.4. 32019 R 1381: Verordening (EU) 2019/1381 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 231 van 6.9.2019, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

19. 32005 R 0183: Verordening (EG) nr. 183/2005 van het Europees Parlement en de Raad van 12 januari 2005 tot vaststelling van voorschriften voor diervoederhygiëne (PB L 35 van 8.2.2005, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

19.1. 32009 R 0219: Verordening (EG) nr. 219/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009 (PB L 87 van 31.3.2009, blz. 109),

19.2. 32019 R 0004: Verordening (EU) 2019/4 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 (PB L 4 van 7.1.2019, blz. 1),

19.3. 32019 R 1243: Verordening (EU) 2019/1243 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 198 van 25.7.2019, blz. 241),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

20. 32009 R 0767: Verordening (EG) nr. 767/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende het in de handel brengen en het gebruik van diervoeders, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1831/2003 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 79/373/EEG van de Raad, Richtlijn 80/511/EEG van de Commissie, Richtlijnen 82/471/EEG, 83/228/EEG, 93/74/EEG, 93/113/EG en 96/25/EG van de Raad en Beschikking 2004/217/EG van de Commissie (PB L 229 van 1.9.2009, blz. 1), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

Voor de toepassing van dit Protocol worden de bepalingen van de verordening met de volgende aanpassing gelezen:

Zwitserland mag de bepalingen van Zwitsers recht blijven toepassen die voorzien in beperkingen op het gebruik van voedermiddelen afkomstig van rassen van *Cannabis* sp. voor voedselproducerende dieren, naast de in bijlage III bij Verordening (EG) nr. 767/2009 vastgestelde beperkingen.

F. Dierfokkerij — zoötechniek

21. 31990 L 0428: Richtlijn 90/428/EEG van de Raad van 26 juni 1990 inzake het handelsverkeer in voor wedstrijden bestemde paardachtigen en houdende vaststelling van de voorwaarden voor deelneming aan deze wedstrijden (PB L 224 van 18.8.1990, blz. 60),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 21.1. 32008 L 0073: Richtlijn 2008/73/EG van de Raad van 15 juli 2008 (PB L 219 van 14.8.2008, blz. 40),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

22. 32016 R 1012: Verordening (EU) 2016/1012 van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2016 betreffende de zoötechnische en genealogische voorwaarden voor het fokken van, de handel in en de binnenkomst in de Unie van raszuivere fokdieren, hybride fokvarkens en levende producten daarvan en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 652/2014, de Richtlijnen 89/608/EEG en 90/425/EEG van de Raad en tot intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van dierfokkerij (“Fokkerijverordening”) (PB L 171 van 29.6.2016, blz. 66), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

G. Diergezondheid, bestrijding van zoönoses

23. 32016 R 0429: Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid (“diergezondheidswetgeving”) (PB L 84 van 31.3.2016, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 23.1. 32017 R 0625: Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 (PB L 95 van 7.4.2017, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

Voor de toepassing van dit Protocol worden de bepalingen van de verordening met de volgende aanpassing gelezen:

In artikel 49, lid 1, verbindt Zwitserland zich ertoe de kosten te dragen voor het vervoer en de vervanging van het antigeen, vaccin en diagnosereagens dat op grond van deze bepaling aan Zwitserland worden geleverd.

24. 32013 R 0576: Verordening (EU) nr. 576/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 12 juni 2013 betreffende het niet-commerciële verkeer van gezelschapsdieren en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 998/2003 (PB L 178 van 28.6.2013, blz. 1), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

25. 32001 R 0999: Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën (PB L 147 van 31.5.2001, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

25.1. 32003 R 1128: Verordening (EG) nr. 1128/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 16 juni 2003 (PB L 160 van 28.6.2003, blz. 1),

25.2. 32005 R 0932: Verordening (EG) nr. 932/2005 van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2005 (PB L 163 van 23.6.2005, blz. 1),

25.3. 32006 R 1923: Verordening (EG) nr. 1923/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 (PB L 404 van 30.12.2006, blz. 1),

25.4. 32009 R 0220: Verordening (EG) nr. 220/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009 (PB L 87 van 31.3.2009, blz. 155),

25.5. 32013 R 0517: Verordening (EU) nr. 517/2013 van de Raad van 13 mei 2013 (PB L 158 van 10.6.2013, blz. 1),

25.6. 32017 R 0625: Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 (PB L 95 van 7.4.2017, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

26. 32003 R 2160: Verordening (EG) nr. 2160/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 17 november 2003 inzake de bestrijding van salmonella en andere specifieke door voedsel overgedragen zoönoseverwekkers (PB L 325 van 12.12.2003, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 26.1. 32009 R 0596: Verordening (EG) nr. 596/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 (PB L 188 van 18.7.2009, blz. 14),

- 26.2. 32013 R 0517: Verordening (EU) nr. 517/2013 van de Raad van 13 mei 2013 (PB L 158 van 10.6.2013, blz. 1),

- 26.3. 32016 R 0429: Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 (PB L 84 van 31.3.2016, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

27. 32003 L 0099: Richtlijn 2003/99/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 november 2003 inzake de bewaking van zoönoses en zoönoseverwekkers en houdende wijziging van Beschikking 90/424/EEG van de Raad en intrekking van Richtlijn 92/117/EEG van de Raad (PB L 325 van 12.12.2003, blz. 31),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 27.1. 32006 L 0104: Richtlijn 2006/104/EG van de Raad van 20 november 2006 (PB L 363 van 20.12.2006, blz. 352),

27.2. 32009 R 0219: Verordening (EG) nr. 219/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009 (PB L 87 van 31.3.2009, blz. 109),

27.3. 32013 L 0020: Richtlijn 2013/20/EU van de Raad van 13 mei 2013 (PB L 158 van 10.6.2013, blz. 234),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

H. Voedsel – algemeen

28. 32002 R 0178: Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden (PB L 31 van 1.2.2002, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

28.1. 32003 R 1642: Verordening (EG) nr. 1642/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 22 juli 2003 (PB L 245 van 29.9.2003, blz. 4),

28.2. 32009 R 0596: Verordening (EG) nr. 596/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 (PB L 188 van 18.7.2009, blz. 14),

28.3. 32017 R 0745: Verordening (EU) 2017/745 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2017 (PB L 117 van 5.5.2017, blz. 1),

28.4. 32019 R 1243: Verordening (EU) 2019/1243 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 198 van 25.7.2019, blz. 241),

28.5. 32019 R 1381: Verordening (EU) 2019/1381 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 231 van 6.9.2019, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

Voor de toepassing van dit Protocol worden de bepalingen van de verordening met de volgende aanpassingen gelezen:

- a) Zwitserland neemt deel aan de werkzaamheden van de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (hierna “de Autoriteit” genoemd);
- b) Zwitserland draagt financieel bij aan de onder punt a) bedoelde activiteiten overeenkomstig artikel 9 van dit protocol en bijlage II bij dit protocol;
- c) Zwitserland neemt volwaardig deel aan de werkzaamheden van de raad van bestuur en het adviesforum van de Autoriteit en heeft daarin dezelfde rechten en plichten als de lidstaten van de Unie, met uitzondering van stemrecht;
- d) Zwitserse deskundigen nemen, wanneer zij worden geselecteerd en benoemd, volledig deel aan wetenschappelijke comités en wetenschappelijke panels en hebben daarin dezelfde rechten en verplichtingen als alle andere deskundigen die eraan deelnemen overeenkomstig het toepasselijke wetgevingskader;

- e) Zwitserland kan bevoegde organisaties aanwijzen die werkzaam zijn op de tot de opdracht van de Autoriteit behorende gebieden en die de Autoriteit kunnen bijstaan;
- f) in afwijking van artikel 12, lid 2, punt a), van de Regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Europese Unie¹, kan de Autoriteit, indien zij daartoe besluit, Zwitserse onderdanen die in het bezit zijn van al hun burgerrechten op contractbasis in dienst nemen. De Autoriteit kan de detachering van deskundigen door Zwitserland aanvaarden;
- g) Zwitserland verleent de Autoriteit en haar personeelsleden, in het kader van hun officiële functies voor de Autoriteit, de voorrechten en immuniteiten die zijn vastgelegd in aanhangsel 2 en die zijn gebaseerd op de artikelen 1 tot en met 6, de artikelen 10 tot en met 15, en de artikelen 17 en 18 van Protocol (nr. 7). Verwijzingen naar de overeenkomstige artikelen van dat protocol worden ter informatie tussen haakjes vermeld;
- h) Zwitserland neemt volwaardig deel aan de netwerken die door de Autoriteit worden beheerd en heeft daarin dezelfde rechten en plichten als de lidstaten van de Unie.

I. Levensmiddelen – hygiëne

- 29. 31989 L 0108: Richtlijn 89/108/EEG van de Raad van 21 december 1988 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Staten inzake voor menselijke voeding bestemde diepvriesprodukten (PB L 40 van 11.2.1989, blz. 34),

---

¹ Verordening nr. 31 (EEG), 11 (EGA), tot vaststelling van het statuut van de ambtenaren en de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (PB 45 van 14.6.1962, blz. 1385), met inbegrip van eventuele latere wijzigingen.

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

29.1. 32003 R 1882: Verordening (EG) nr. 1882/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 29 september 2003 (PB L 284 van 31.10.2003, blz. 1),

29.2. 32006 L 0107: Richtlijn 2006/107/EG van de Raad van 20 november 2006 (PB L 363 van 20.12.2006, blz. 411),

29.3. 32008 R 1137: Verordening (EG) nr. 1137/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 (PB L 311 van 21.11.2008, blz. 1),

29.4. 32013 L 0020: Richtlijn 2013/20/EU van de Raad van 13 mei 2013 (PB L 158 van 10.6.2013, blz. 234),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

30. 32004 R 0852: Verordening (EG) nr. 852/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 inzake levensmiddelenhygiëne (PB L 139 van 30.4.2004, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

30.1. 32009 R 0219: Verordening (EG) nr. 219/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009 (PB L 87 van 31.3.2009, blz. 109),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

31. 32004 R 0853: Verordening (EG) nr. 853/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong (PB L 139 van 30.4.2004, blz. 55),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 31.1. 32009 R 0219: Verordening (EG) nr. 219/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009 (PB L 87 van 31.3.2009, blz. 109),

- 31.2. 32013 R 0517: Verordening (EU) nr. 517/2013 van de Raad van 13 mei 2013 (PB L 158 van 10.6.2013, blz. 1),

- 31.3. 32019 R 1243: Verordening (EU) 2019/1243 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 198 van 25.7.2019, blz. 241),

- 31.4. 32021 R 1756: Verordening (EU) 2021/1756 van het Europees Parlement en de Raad van 6 oktober 2021 (PB L 357 van 8.10.2021, blz. 27),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

J. Levensmiddelen — ingrediënten, sporen en handelsnormen

32. 32002 L 0046: Richtlijn 2002/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 10 juni 2002 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten inzake voedingssupplementen (PB L 183 van 12.7.2002, blz. 51),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

32.1. 32008 R 1137: Verordening (EG) nr. 1137/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 (PB L 311 van 21.11.2008, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

33. 32003 R 2065: Verordening (EG) nr. 2065/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 10 november 2003 inzake in of op levensmiddelen gebruikte of te gebruiken rookaroma's (PB L 309 van 26.11.2003, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

33.1. 32009 R 0596: Verordening (EG) nr. 596/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 (PB L 188 van 18.7.2009, blz. 14),

33.2. 32019 R 1243: Verordening (EU) 2019/1243 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 198 van 25.7.2019, blz. 241),

33.3. 32019 R 1381: Verordening (EU) 2019/1381 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 231 van 6.9.2019, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

34. 32006 R 1925: Verordening (EG) nr. 1925/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 betreffende de toevoeging van vitamines en mineralen en bepaalde andere stoffen aan levensmiddelen (PB L 404 van 30.12.2006, blz. 26),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 34.1. 32008 R 0108: Verordening (EG) nr. 108/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 15 januari 2008 (PB L 39 van 13.2.2008, blz. 11),

- 34.2. 32011 R 1169: Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 (PB L 304 van 22.11.2011, blz. 18),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

35. 32008 R 1331: Verordening (EG) nr. 1331/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 tot vaststelling van een uniforme goedkeuringsprocedure voor levensmiddelenadditieven, voedingsenzymen en levensmiddelenaroma's (PB L 354 van 31.12.2008, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 35.1. 32019 R 1381: Verordening (EU) 2019/1381 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 231 van 6.9.2019, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

36. 32008 R 1332: Verordening (EG) nr. 1332/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 inzake voedingsenzymen en tot wijziging van Richtlijn 83/417/EEG van de Raad, Verordening (EG) nr. 1493/1999 van de Raad, Richtlijn 2000/13/EG, Richtlijn 2001/112/EG van de Raad en Verordening (EG) nr. 258/97 (PB L 354 van 31.12.2008, blz. 7), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.
37. 32008 R 1333: Verordening (EG) nr. 1333/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 inzake levensmiddelenadditieven (PB L 354 van 31.12.2008, blz. 16), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.
38. 32008 R 1334: Verordening (EG) nr. 1334/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 inzake aroma's en bepaalde voedselingrediënten met aromatiserende eigenschappen voor gebruik in levensmiddelen en tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 1601/91 van de Raad, Verordening (EG) nr. 2232/96, Verordening (EG) nr. 110/2008 en Richtlijn 2000/13/EG (PB L 354 van 31.12.2008, blz. 34),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

38.1. 32011 R 1169: Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 (PB L 304 van 22.11.2011, blz. 18),

38.2. 32014 R 0251: Verordening (EU) nr. 251/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 (PB L 84 van 20.3.2014, blz. 14),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

39. 32013 R 0609: Verordening (EU) nr. 609/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 12 juni 2013 inzake voor zuigelingen en peuters bedoelde levensmiddelen, voeding voor medisch gebruik en de dagelijkse voeding volledig vervangende producten voor gewichtsbeheersing, en tot intrekking van Richtlijn 92/52/EEG van de Raad, Richtlijnen 96/8/EG, 1999/21/EG, 2006/125/EG en 2006/141/EG van de Commissie, Richtlijn 2009/39/EG van het Europees Parlement en de Raad en de Verordeningen (EG) nr. 41/2009 en (EG) nr. 953/2009 van de Commissie (PB L 181 van 29.6.2013, blz. 35), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

40. 32015 L 2203: Richtlijn (EU) 2015/2203 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lidstaten met betrekking tot voor menselijke voeding bestemde caseïne en caseïnaten en tot intrekking van Richtlijn 83/417/EEG van de Raad (PB L 314, 1.12.2015, blz. 1), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

41. 32015 R 2283: Verordening (EU) 2015/2283 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende nieuwe voedingsmiddelen, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 258/97 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG) nr. 1852/2001 van de Commissie (PB L 327 van 11.12.2015, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

41.1. 32019 R 1381: Verordening (EU) 2019/1381 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 231 van 6.9.2019, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

K. Levensmiddelen — residuen van pesticiden en diergeneesmiddelen en contaminanten

42. 31993 R 0315: Verordening (EEG) nr. 315/93 van de Raad van 8 februari 1993 tot vaststelling van communautaire procedures inzake verontreinigingen in levensmiddelen (PB L 37 van 13.2.1993, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 42.1. 32003 R 1882: Verordening (EG) nr. 1882/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 29 september 2003 (PB L 284 van 31.10.2003, blz. 1),

- 42.2. 32009 R 0596: Verordening (EG) nr. 596/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 (PB L 188 van 18.7.2009, blz. 14),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

43. 32005 R 0396: Verordening (EG) nr. 396/2005 van het Europees Parlement en de Raad van 23 februari 2005 tot vaststelling van maximumgehalten aan bestrijdingsmiddelenresiduen in of op levensmiddelen en diervoeders van plantaardige en dierlijke oorsprong en houdende wijziging van Richtlijn 91/414/EEG van de Raad (PB L 70 van 16.3.2005, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 43.1. 32008 R 0299: Verordening (EG) nr. 299/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2008 (PB L 97 van 9.4.2008, blz. 67),

43.2. 32017 R 0625: Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 (PB L 95 van 7.4.2017, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

44. 32009 R 0470: Verordening (EG) nr. 470/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 6 mei 2009 tot vaststelling van communautaire procedures voor het vaststellen van grenswaarden voor residuen van farmacologisch werkzame stoffen in levensmiddelen van dierlijke oorsprong, tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 2377/90 van de Raad en tot wijziging van Richtlijn 2001/82/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 726/2004 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 152 van 16.6.2009, blz. 11), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

Voor de toepassing van dit Protocol worden de bepalingen van de verordening met de volgende aanpassingen gelezen:

- a) De artikelen 3, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 25 en 27 zijn voor de toepassing van dit protocol niet van toepassing op Zwitserland;
- b) Zwitserland neemt niet deel aan het Permanent Comité voor diergeneesmiddelen of aan de deskundigengroepen voor diergeneesmiddelen.

Zwitserland neemt niet deel aan en de Zwitserse deskundigen worden niet geraadpleegd over de voorbereiding van voorstellen en ontwerpen betreffende de vaststelling van maximumwaarden voor residuen van farmacologisch werkzame stoffen in levensmiddelen van dierlijke oorsprong, indien deze worden vastgesteld in het kader van procedures met betrekking tot diergeneesmiddelen.

L. Materiaal dat in contact komt met levensmiddelen

45. 32004 R 1935: Verordening (EG) nr. 1935/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 27 oktober 2004 inzake materialen en voorwerpen bestemd om met levensmiddelen in contact te komen en houdende intrekking van de Richtlijnen 80/590/EEG en 89/109/EEG (PB L 338 van 13.11.2004, blz. 4),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 45.1. 32009 R 0596: Verordening (EG) nr. 596/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 (PB L 188 van 18.7.2009, blz. 14),

- 45.2. 32019 R 1381: Verordening (EU) 2019/1381 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 (PB L 231 van 6.9.2019, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

46. 31984 L 0500: Richtlijn 84/500/EEG van de Raad van 15 oktober 1984 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten inzake keramische voorwerpen bestemd om met levensmiddelen in aanraking te komen (PB L 277 van 20.10.1984, blz. 12), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

M. Etikettering en presentatie van levensmiddelen, de daarvoor gemaakte reclame en voedings- en gezondheidsclaims

47. 32000 R 1760: Verordening (EG) nr. 1760/2000 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juli 2000 tot vaststelling van een identificatie- en registratieregeling voor runderen en inzake de etikettering van rundvlees en rundvleesproducten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 820/97 van de Raad (PB L 204 van 11.8.2000, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

47.1. 32013 R 0517: Verordening (EU) nr. 517/2013 van de Raad van 13 mei 2013 (PB L 158 van 10.6.2013, blz. 1),

47.2. 32014 R 0653: Verordening (EU) nr. 653/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 (PB L 189 van 27.6.2014, blz. 33),

47.3. 32016 R 0429: Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 (“diergezondheidswetgeving”) (PB L 84 van 31.3.2016, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

48. 32006 R 1924: Verordening (EG) nr. 1924/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 inzake voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen (PB L 404 van 30.12.2006, blz. 9),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

48.1. 32008 R 0107: Verordening (EG) nr. 107/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 15 januari 2008 (PB L 39 van 13.2.2008, blz. 8),

48.2. 32008 R 0109: Verordening (EG) nr. 109/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 15 januari 2008 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1924/2006 inzake voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen (PB L 39 van 13.2.2008, blz. 14),

48.3. 32011 R 1169: Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 (PB L 304 van 22.11.2011, blz. 18),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

49. 32011 R 1169: Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1924/2006 en (EG) nr. 1925/2006 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 87/250/EEG van de Commissie, Richtlijn 90/496/EEG van de Raad, Richtlijn 1999/10/EG van de Commissie, Richtlijn 2000/13/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2002/67/EG en 2008/5/EG van de Commissie en Verordening (EG) nr. 608/2004 van de Commissie (PB L 304 van 22.11.2011, blz. 18),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

49.1. 32015 R 2283: Verordening (EU) 2015/2283 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 (PB L 327 van 11.12.2015, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

Voor de toepassing van dit Protocol worden de bepalingen van de verordening met de volgende aanpassingen gelezen:

- a) Zwitserland mag de bepalingen van Zwitsers recht blijven toepassen die verplichte etikettering van het land van oorsprong of de plaats van herkomst voorschrijven, mits voor producten van oorsprong uit de Unie:
  - i) de vermelding “EU” als land van productie wordt aanvaard; en
  - ii) de naam of handelsnaam en het adres van de exploitant van het levensmiddelenbedrijf voldoen aan de verplichte vermelding van het land van productie;
- b) Zwitserland de bepalingen van zijn wetgeving die de verplichte etikettering van onbedoelde sporen van allergenen in levensmiddelen verplicht stellen, mag blijven toepassen.

50. 32011 L 0091: Richtlijn 2011/91/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de vermeldingen of merktekens die het mogelijk maken de partij waartoe een levensmiddel behoort te identificeren (PB L 334 van 16.12.2011, blz. 1).

N. Levensmiddelen – overig

51. 31999 L 0002: Richtlijn 1999/2/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 februari 1999 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lidstaten inzake de behandeling van voedsel en voedselingredienten met ioniserende straling (PB L 66 van 13.3.1999, blz. 16),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

51.1. 32003 R 1882: Verordening (EG) nr. 1882/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 29 september 2003 (PB L 284 van 31.10.2003, blz. 1),

51.2. 32008 R 1137: Verordening (EG) nr. 1137/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 (PB L 311 van 21.11.2008, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

52. 31999 L 0003: Richtlijn 1999/3/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 februari 1999 inzake de vaststelling van een communautaire lijst van voedsel en voedsel ingrediënten die mogen worden behandeld met ioniserende straling (PB L 66 van 13.3.1999, blz. 24).

53. 32009 L 0032: Richtlijn 2009/32/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten inzake het gebruik van extractiemiddelen bij de productie van levensmiddelen en bestanddelen daarvan (PB L 141 van 6.6.2009, blz. 31), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

54. 32009 L 0054: Richtlijn 2009/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 betreffende de exploitatie en het in de handel brengen van natuurlijk mineraalwater (PB L 164 van 26.6.2009, blz. 45), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze richtlijn zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

55. 32016 R 0052: Verordening (Euratom) 2016/52 van de Raad van 15 januari 2016 tot vaststelling van maximaal toelaatbare niveaus van radioactieve besmetting van levensmiddelen en diervoeders ten gevolge van een nucleair ongeval of ander stralingsgevaar, en tot intrekking van Verordening (Euratom) nr. 3954/87 en de Verordeningen (Euratom) nr. 944/89 en (Euratom) nr. 770/90 van de Commissie (PB L 13 van 20.1.2016, blz. 2), met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

O. Genetisch gemodificeerde organismen

De in artikel 7, lid 1, punt a), onder i), van dit protocol bedoelde drempel is vastgesteld in artikel 12, lid 2, en artikel 24, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1829/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2003 inzake genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders (PB L 268 van 18.10.2003, blz. 1).

Diervoeders die zijn geproduceerd met de in artikel 7, lid 1, punt a), onder ii), van dit protocol genoemde genetisch gemodificeerde organismen, worden toegelaten op grond van artikel 19 van Verordening (EG) nr. 1829/2003.

P. Dierenwelzijn

56. 32005 R 0001: Verordening (EG) nr. 1/2005 van de Raad van 22 december 2004 inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer en daarmee samenhangende activiteiten en tot wijziging van de Richtlijnen 64/432/EEG en 93/119/EG en van Verordening (EG) nr. 1255/97 (PB L 3 van 5.1.2005, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

56.1. 32017 R 0625: Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 (PB L 95 van 7.4.2017, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

Voor de toepassing van dit Protocol worden de bepalingen van de verordening met de volgende aanpassing gelezen:

aan artikel 1, lid 3, wordt de volgende zin toegevoegd:

“Zwitserland mag de bepalingen van zijn wetgeving betreffende het vervoer van dieren binnen zijn grondgebied, met inbegrip van de doorvoer voor de slacht van runderen, schapen, geiten, varkens, paarden of pluimvee blijven toepassen en bepalen dat deze doorvoer in Zwitserland alleen per spoor of door de lucht is toegestaan.”.

57. 32009 R 1099: Verordening (EG) nr. 1099/2009 van de Raad van 24 september 2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden (PB L 303 van 18.11.2009, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

- 57.1. 32017 R 0625: Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 (PB L 95 van 7.4.2017, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

Q. Dierlijke bijproducten

58. 32009 R 1069: Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten) (PB L 300 van 14.11.2009, blz. 1),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

58.1. 32010 L 0063: Richtlijn 2010/63/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2010 (PB L 276 van 20.10.2010, blz. 33),

58.2. 32013 R 1385: Verordening (EU) nr. 1385/2013 van de Raad van 17 december 2013 (PB L 354 van 28.12.2013, blz. 86),

58.3. 32017 R 0625: Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 (PB L 95 van 7.4.2017, blz. 1),

58.4. 32019 R 1009: Verordening (EU) 2019/1009 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 (PB L 170 van 25.6.2019, blz. 1),

en met inbegrip van de rechtshandelingen die op basis van deze verordening zijn vastgesteld en die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

R. Sanitair en fytosanitair – Overig

59. 31996 L 0022: Richtlijn 96/22/EG van de Raad van 29 april 1996 betreffende het verbod op het gebruik, in de veehouderij, van bepaalde stoffen met hormonale werking en van bepaalde stoffen met thyreostatische werking, alsmede van β -agonisten en tot intrekking van de Richtlijnen 81/602/EEG, 88/146/EEG en 88/299/EEG (PB L 125 van 23.5.1996, blz. 3),

gewijzigd bij de volgende rechtshandelingen:

59.1. 32003 L 0074: Richtlijn 2003/74/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 september 2003 (PB L 262 van 14.10.2003, blz. 17),

59.2. 32008 L 0097: Richtlijn 2008/97/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 (PB L 318 van 28.11.2008, blz. 9).

Voor de toepassing van dit Protocol worden de bepalingen van de richtlijn met de volgende aanpassing gelezen:

artikel 11, lid 2, punt b), is niet van toepassing op of in Zwitserland.

S. Antimicrobiële resistentie

60. 32019 R 0006: Artikel 107 (met uitzondering van lid 6) en artikel 118 van Verordening (EU) 2019/6 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 betreffende diergeneesmiddelen en tot intrekking van Richtlijn 2001/82/EG (PB L 4 van 7.1.2019, blz. 43), in samenhang met artikel 37, lid 5, met inbegrip van de rechtshandelingen die zijn vastgesteld op grond van de bepalingen die vóór 31 december 2024 zijn opgenomen.

Voor de toepassing van dit Protocol wordt artikel 107, lid 5, met de volgende aanpassingen gelezen:

- a) geneesmiddelen die de antimicrobiële stoffen of groepen antimicrobiële stoffen bevatten die zijn voorbehouden voor de behandeling van bepaalde infecties bij de mens overeenkomstig Uitvoeringsverordening (EU) 2022/1255 van de Commissie (PB L 191 van 20.7.2022, blz. 58) worden niet bij dieren gebruikt;
  - b) de op grond van artikel 107, lid 6, van Verordening (EU) 2019/6 vastgestelde rechtshandelingen worden niet begrepen als zijnde opgenomen in de verwijzing naar artikel 107 van die verordening;
  - c) Zwitserland en deskundigen van Zwitserland nemen niet deel aan het Permanent Comité voor diergeneesmiddelen of aan de deskundigengroepen voor diergeneesmiddelen. Zwitserland neemt niet deel aan en de Zwitserse deskundigen worden niet geraadpleegd over de voorbereiding van voorstellen en ontwerpen betreffende de vervaardiging, het in de handel brengen en het gebruik van diergeneesmiddelen.
61. 32019 R 0004: artikel 17, lid 3, van Verordening (EU) 2019/4 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 betreffende de vervaardiging, het in de handel brengen en het gebruik van gemedicineerde diervoeders, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 183/2005 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 90/167/EEG van de Raad (PB L 4 van 7.1.2019, blz. 1).
-

TOEPASSING VAN ARTIKEL 9 VAN HET PROTOCOL
TOT VASTSTELLING VAN EEN GEMEENSCHAPPELIJKE RUIMTE
VOOR VOEDSELVEILIGHEID

ARTIKEL 1

Lijst van de activiteiten van de agentschappen, informatiesystemen en andere activiteiten van de Unie waaraan Zwitserland financieel moet bijdragen

Zwitserland draagt financieel bij aan:

a) agentschappen:

- Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (*European Food Safety Authority* – EFSA), opgericht bij Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad¹;

---

¹ Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden (PB L 31 van 1.2.2002, blz. 1).

b) informatiesystemen:

- Europhyt-portaal (EUROPHYTPORTAL), opgericht bij Richtlijn 94/3/EG van de Commissie van 21 januari 1994¹;
- Systeem voor snelle waarschuwingen voor levensmiddelen en diervoeders (*Rapid Alert System for Food and Feed – RASFF*), opgezet bij Verordening (EG) nr. 178/2002;
- Onlineplatform van de Europese Commissie voor sanitaire en fytosanitaire certificering (Traces), opgericht bij Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad²;
- EU-informatiesysteem voor dierziekten (ADIS), opgericht bij Uitvoeringsverordening (EU) 2020/2002 van de Commissie³;

---

¹ Richtlijn 94/3/EG van de Commissie van 21 januari 1994 tot vaststelling van een procedure voor melding van de onderschepping van uit derde landen herkomstige en uit fytosanitair oogpunt onmiddellijk gevaar opleverende zendingen of schadelijke organismen (PB EU L 32 van 5.2.1994, blz. 37).

² Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 betreffende officiële controles en andere officiële activiteiten die worden uitgevoerd om de toepassing van de levensmiddelen- en diervoederwetgeving en van de voorschriften inzake diergezondheid, dierenwelzijn, plantgezondheid en gewasbeschermingsmiddelen te waarborgen, tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 999/2001, (EG) nr. 396/2005, (EG) nr. 1069/2009, (EG) nr. 1107/2009, (EU) nr. 1151/2012, (EU) nr. 652/2014, (EU) 2016/429 en (EU) 2016/2031 van het Europees Parlement en de Raad, de Verordeningen (EG) nr. 1/2005 en (EG) nr. 1099/2009 van de Raad en de Richtlijnen 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG en 2008/120/EG van de Raad, en tot intrekking van de Verordeningen (EG) nr. 854/2004 en (EG) nr. 882/2004 van het Europees Parlement en de Raad, de Richtlijnen 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG en 97/78/EG van de Raad en Besluit 92/438/EEG van de Raad (PB EU L 95 van 7.4.2017, blz. 1).

³ Uitvoeringsverordening (EU) 2020/2002 van de Commissie van 7 december 2020 tot vaststelling van de regels voor de toepassing van Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de melding en de rapportage in de Unie van in de lijst opgenomen ziekten, de modellen en procedures voor de indiening en rapportage van bewakingsprogramma's en uitroeiingsprogramma's van de Unie en voor aanvragen voor erkenning van de ziektevrije status, en het geautomatiseerd informatiesysteem (PB EU L 412 van 8.12.2020, blz. 1).

c) andere activiteiten:

geen.

ARTIKEL 2

Betalingsvoorwaarden

1. De betalingen die verschuldigd zijn op grond van artikel 9 van het protocol bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de handel in landbouwproducten tot vaststelling van een gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid (hierna “het protocol” genoemd), worden verricht overeenkomstig dit artikel.
2. Bij het doen van het verzoek tot storting voor het begrotingsjaar deelt de Commissie Zwitserland de volgende informatie mee:
  - a) het bedrag van de operationele bijdrage; en
  - b) het bedrag van de deelnamevergoeding.

3. De Commissie deelt Zwitserland zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk op 16 april van elk begrotingsjaar, de volgende informatie met betrekking tot de deelname van Zwitserland mee:
  - a) de bedragen aan vastleggingskredieten van de goedgekeurde jaarlijkse begroting van de Unie die zijn ingeschreven in de desbetreffende begrotingsonderde(e)l(en) voor subsidies van de Unie voor het betrokken jaar voor elk agentschap van de Unie, waarbij voor elk agentschap rekening wordt gehouden met eventuele gecorrigeerde operationele bijdragen als omschreven in artikel 1 van deze bijlage, en de bedragen aan vastleggingskredieten met betrekking tot de goedgekeurde begroting van de Unie van het betrokken jaar voor de relevante begroting van de informatiesystemen en andere activiteiten, met betrekking tot de deelname van Zwitserland overeenkomstig artikel 1 van deze bijlage;
  - b) het bedrag van de deelnamevergoeding als bedoeld in artikel 9, lid 7, van het protocol; en
  - c) met betrekking tot agentschappen, in jaar N+1 de bedragen aan begrotingsvastleggingen voor vastleggingskredieten die in jaar N zijn goedgekeurd voor de desbetreffende begrotingsonderde(e)l(en) voor subsidies van de Unie ten opzichte van de jaarlijkse begroting van de Unie die is (zijn) opgenomen in de desbetreffende begrotingsonderde(e)l(en) voor subsidie van de Unie van jaar N.
4. Op basis van haar ontwerpbegroting verstrekt de Commissie zo spoedig mogelijk en uiterlijk op 1 september van het begrotingsjaar een raming van informatie uit hoofde van lid 3, punten a) en b).
5. De Commissie doet uiterlijk op 16 april en, indien van toepassing op het desbetreffende agentschap of informatiesysteem of de desbetreffende andere activiteit, ten vroegste op 22 oktober en uiterlijk op 31 oktober van elk begrotingsjaar, een verzoek tot storting aan Zwitserland dat overeenstemt met de bijdrage van Zwitserland in het kader van het protocol voor elk van de agentschappen, informatiesystemen en andere activiteiten waaraan Zwitserland deelneemt.

6. Het (de) in lid 5 bedoelde verzoek(en) tot storting wordt (worden) en in tranches gestructureerd als volgt:
- a) de eerste tranche van elk jaar in verband met het uiterlijk op 16 april gedane verzoek tot storting komt overeen met een bedrag dat gelijk is aan het equivalent van de in lid 4 bedoelde raming van de jaarlijkse financiële bijdrage van het Agentschap, het informatiesysteem of andere desbetreffende activiteit;

Zwitserland betaalt het bedrag van het verzoek tot storting uiterlijk 60 dagen na het verzoek tot storting;

- b) indien van toepassing, stemt de tweede tranche van het jaar met betrekking tot het op zijn vroegst op 22 oktober en uiterlijk op 31 oktober gedane verzoek tot storting overeen met het verschil tussen het in lid 4 bedoelde bedrag en het in lid 5 bedoelde bedrag indien het in lid 5 bedoelde bedrag hoger is;

Zwitserland betaalt het in dit verzoek tot storting vermelde bedrag uiterlijk op 21 december.

Voor elk verzoek tot storting kan Zwitserland afzonderlijke betalingen verrichten voor elk agentschap, elk informatiesysteem of elke andere activiteit.

7. Voor het eerste jaar van de uitvoering van het protocol doet de Commissie binnen 90 dagen na de inwerkingtreding van het protocol een enkel verzoek tot storting.

Zwitserland betaalt het bedrag van het verzoek tot storting uiterlijk 60 dagen na het verzoek tot storting;

8. Voor elke te late betaling van de financiële bijdrage betaalt Zwitserland vanaf de vervaldag tot de datum van volledige betaling van het uitstaande bedrag achterstandsrente over dat uitstaande bedrag.

De rentevoet voor op de vervaldag te ontvangen, maar nog niet betaalde bedragen is het door de Europese Centrale Bank op haar basisherfinancieringstransacties toegepaste percentage dat geldt op de eerste dag van de maand van de vervaldag, zoals gepubliceerd in het *Publicatieblad van de Europese Unie*, C-serie, of 0 % als dat hoger is, plus 3,5 procentpunten.

ARTIKEL 3

Aanpassing van de financiële bijdrage van Zwitserland aan de agentschappen van de Unie in het licht van de uitvoering

De aanpassing van de financiële bijdrage van Zwitserland aan de agentschappen van de Unie vindt plaats in jaar N+1, wanneer de initiële operationele bijdrage naar boven of naar beneden wordt bijgesteld met het verschil tussen de initiële operationele bijdrage en een aangepaste bijdrage die wordt berekend door de verdeelsleutel van jaar N toe te passen op het bedrag van de begrotingsvastleggingen voor vastleggingskredieten die in jaar N zijn toegestaan uit hoofde van de desbetreffende begrotingsonderdelen voor subsidie van de Unie. In voorkomend geval wordt bij het verschil voor elk agentschap rekening gehouden met de op percentages gebaseerde aangepaste operationele bijdrage als omschreven in artikel 1.

ARTIKEL 4

Overgangsregelingen

Indien de datum van inwerkingtreding van het protocol niet op 1 januari valt, is dit artikel in afwijking van artikel 2 van toepassing.

Voor het eerste jaar van uitvoering van het protocol wordt, met betrekking tot de voor het betrokken jaar verschuldigde operationele bijdrage die van toepassing is op het betrokken agentschap of informatiesysteem of andere activiteit, zoals vastgesteld overeenkomstig artikel 9 van het protocol en de artikelen 1, 2 en 3 van deze bijlage, de operationele bijdrage *pro rata temporis* verlaagd door het bedrag van de jaarlijkse operationele bijdrage te vermenigvuldigen met de verhouding tussen:

- het aantal kalenderdagen vanaf de datum van inwerkingtreding tot en met 31 december van het betrokken jaar; en
- het totale aantal kalenderdagen van het betrokken jaar.

SCHEIDSGERECHT

HOOFDSTUK I

VOORAFGAANDE BEPALINGEN

ARTIKEL I.1

Toepassingsgebied

Indien een van de Partijen (hierna de “partijen” genoemd) een geschil aan arbitrage voorlegt overeenkomstig artikel 20, lid 2, of artikel 21, lid 2, van het protocol tot vaststelling van een gemeenschappelijke ruimte voor voedselveiligheid (hierna “het protocol” genoemd) bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat, zijn de regels van dit aanhangsel van toepassing.

ARTIKEL I.2

Griffie en secretariaatsdiensten

Het Internationaal Bureau van het Permanent Hof van Arbitrage in Den Haag (hierna het “Internationaal Bureau” genoemd) vervult de functie van griffie en verleent de nodige secretariaatsdiensten.

ARTIKEL I.3

Kennisgevingen en berekening van termijnen

1. Kennisgevingen, met inbegrip van mededelingen of voorstellen, kunnen worden verzonden met elk communicatiemiddel dat de verzending ervan bevestigt of waarmee zij kunnen worden gecertificeerd.
2. Dergelijke kennisgevingen mogen alleen elektronisch worden verzonden als een adres specifiek voor dit doel is aangewezen of geautoriseerd door een partij.
3. Deze aan de partijen betekende kennisgevingen worden, voor Zwitserland, verzonden naar de afdeling Europa van het Zwitserse ministerie van Buitenlandse Zaken en, voor de Unie, naar de Juridische Dienst van de Commissie.

4. De in dit aanhangsel vastgestelde termijnen gaan in op de dag nadat een gebeurtenis of een handeling heeft plaatsgevonden. Indien de laatste dag waarop een document kan worden ingediend, op een niet-werkdag van de instellingen van de Europese Unie of van de overheid van Zwitserland valt, eindigt de periode van indiening van het document op de eerstvolgende werkdag. Niet-werkdagen die binnen de termijn vallen, worden meegeteld.

ARTIKEL I.4

Kennisgeving van arbitrage

1. De partij die het initiatief neemt om gebruik te maken van arbitrage (hierna de “verzoeker” genoemd) doet de wederpartij (hierna de “verweerder” genoemd) en het Internationaal Bureau een kennisgeving van arbitrage toekomen.
2. De arbitrageprocedure wordt geacht een aanvang te nemen op de dag na die waarop de verweerder de kennisgeving van arbitrage ontvangt.
3. De kennisgeving van arbitrage bevat de volgende informatie:
  - a) het verzoek dat het geschil aan arbitrage wordt onderworpen;
  - b) de namen en contactgegevens van de partijen;
  - c) de naam en het adres van de gemachtigde(n) van de verzoeker;

- d) de rechtsgrondslag van de procedure (artikel 20, lid 2, of artikel 21, lid 2, van het protocol) en:
  - i) in de in artikel 20, lid 2, van het protocol bedoelde gevallen, de kwestie die aan het geschil ten grondslag ligt, zoals officieel ter beslechting op de agenda van het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid geplaatst overeenkomstig artikel 21, lid 1, van het protocol; en
  - ii) in de in artikel 21, lid 2, van het protocol bedoelde gevallen, de beslissing van het scheidsgerecht, de in artikel 20, lid 5, van het protocol bedoelde uitvoeringsmaatregelen en de betwiste compenserende maatregelen;
- e) de aanduiding van de regels die het geschil hebben veroorzaakt of daarop betrekking hebben;
- f) een korte beschrijving van het geschil; en
- g) de aanwijzing van een arbiter of, indien vijf arbiters moeten worden benoemd, de aanwijzing van twee arbiters.

4. In de in artikel 20, lid 3, van het protocol bedoelde gevallen kan de kennisgeving van arbitrage ook informatie bevatten over de noodzaak van een verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.

5. Vorderingen betreffende de toereikendheid van de kennisgeving van arbitrage vormen geen beletsel voor de instelling van het scheidsgerecht. Het geschil wordt definitief beslecht door het scheidsgerecht.

ARTIKEL I.5

Antwoord op de kennisgeving van arbitrage

1. Binnen 60 dagen na ontvangst van de kennisgeving van arbitrage zendt de verweerder de verzoeker en het Internationaal Bureau een antwoord op de kennisgeving van arbitrage, dat de volgende informatie bevat:

- a) de namen en contactgegevens van de partijen;
- b) de naam en het adres van de gemachtigde(n) van de verweerder;
- c) een antwoord op de informatie in de kennisgeving van arbitrage overeenkomstig artikel I.4, lid 3, punten d), e) en f); en
- d) de aanwijzing van een arbiter of, indien vijf arbiters moeten worden benoemd, de aanwijzing van twee arbiters.

2. In de in artikel 20, lid 3, van het protocol bedoelde gevallen kan het antwoord op de kennisgeving van arbitrage ook een antwoord bevatten op de informatie in de kennisgeving van arbitrage overeenkomstig artikel I.4, lid 4, van dit aanhangsel en informatie betreffende de noodzaak van een verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.

3. Het ontbreken van of een onvolledig of te laat antwoord van de verweerder op de kennisgeving van arbitrage vormt geen beletsel voor de instelling van een scheidsgerecht. Het geschil wordt definitief beslecht door het scheidsgerecht.

4. Indien de verweerder in zijn antwoord op de kennisgeving van arbitrage verzoekt dat het scheidsgerecht uit vijf arbiters bestaat, wijst de verzoeker binnen 30 dagen na ontvangst van het antwoord op de kennisgeving van arbitrage een extra arbiter aan.

ARTIKEL I.6

Vertegenwoordiging en bijstand

1. De partijen worden voor het scheidsgerecht vertegenwoordigd door een of meer gemachtigden. De gemachtigden kunnen worden bijgestaan door raadslieden of advocaten.

2. Elke wijziging van de gemachtigden of hun adressen wordt ter kennis gebracht van de wederpartij, het Internationaal Bureau en het scheidsgerecht. Het scheidsgerecht kan te allen tijde op eigen initiatief of op verzoek van een partij verzoeken om bewijs van de aan de gemachtigden van de partijen verleende bevoegdheden.

HOOFDSTUK II

SAMENSTELLING VAN HET SCHEIDSGERECHT

ARTIKEL II.1

Aantal arbiters

Het scheidsgerecht bestaat uit drie arbiters. Indien de verzoeker in zijn kennisgeving van arbitrage of de verweerder in zijn antwoord op de kennisgeving van arbitrage daarom verzoekt, bestaat het scheidsgerecht uit vijf arbiters.

ARTIKEL II.2

Aanwijzing van arbiters

1. Indien drie arbiters moeten worden benoemd, wijst elk van de partijen een arbiter aan. De twee door de partijen aangewezen arbiters wijzen de derde arbiter aan, die het voorzitterschap van het scheidsgerecht bekleedt.
2. Indien vijf arbiters moeten worden benoemd, wijst elk van de partijen twee arbiters aan. De vier door de partijen benoemde arbiters wijzen de vijfde arbiter aan, die het voorzitterschap van het scheidsgerecht bekleedt.

3. Indien de arbiters binnen dertig dagen na de benoeming van de laatste door de partijen aangewezen arbiter geen overeenstemming hebben bereikt over de aanwijzing van de voorzitter van het scheidsgerecht, wordt de voorzitter benoemd door de secretaris-generaal van het Permanent Hof van Arbitrage.

4. Ter ondersteuning van de selectie van arbiters voor de samenstelling van het scheidsgerecht wordt een indicatieve lijst opgesteld en zo nodig bijgehouden van personen die beschikken over de in lid 6 bedoelde kwalificaties, die gemeenschappelijk is voor alle bilaterale overeenkomsten op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt, alsook voor de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Zwitserse Bondsstaat inzake gezondheid (hierna de “gezondheidsovereenkomst” genoemd), de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de handel in landbouwproducten, gedaan te Luxemburg op 21 juni 1999 (hierna de “overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten” genoemd) en de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Zwitserse Bondsstaat betreffende de regelmatige financiële bijdrage van Zwitserland tot het terugbrengen van economische en sociale verschillen in de Europese Unie (hierna de “overeenkomst betreffende de regelmatige financiële bijdrage van Zwitserland” genoemd). Voor de toepassing van het protocol stelt het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid door middel van een besluit die lijst vast en actualiseert die.

5. Indien een partij verzuimt een arbiter aan te wijzen, benoemt de secretaris-generaal van het Permanent Hof van Arbitrage die arbiter uit de in lid 4 bedoelde lijst. Bij gebreke van een dergelijke lijst wordt de arbiter door middel van loting door de secretaris-generaal van het Permanent Hof van Arbitrage benoemd uit de personen die voor de toepassing van lid 4 formeel door één partij of door beide partijen zijn voorgedragen.

6. De personen die het scheidsgerecht vormen, zijn hooggekwalificeerde personen, met of zonder banden met de partijen, wier onafhankelijkheid en afwezigheid van belangenconflicten gewaarborgd zijn en die over een brede ervaring beschikken. Zij beschikken met name over aantoonbare deskundigheid op het gebied van het recht en de aangelegenheden die onder dit protocol vallen; zij aanvaarden geen instructies van een van de partijen; en zij treden op persoonlijke titel op en aanvaarden geen instructies van enige organisatie of regering met betrekking tot aangelegenheden die verband houden met het geschil. De voorzitter van het scheidsgerecht beschikt ook over ervaring met procedures voor geschillenbeslechting.

ARTIKEL II.3

Verklaringen van arbiters

1. Een persoon die in aanmerking komt voor benoeming als arbiter, meldt alle omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot gegronde twijfels over zijn onpartijdigheid of onafhankelijkheid. Vanaf de aanstelling en gedurende de gehele arbitrageprocedure meldt de arbiter dergelijke omstandigheden onverwijld aan de partijen en aan de andere arbiters, indien de arbiter dit nog niet heeft gedaan.
2. Een arbiter kan worden ontslagen indien er omstandigheden zijn die gegronde twijfel kunnen doen rijzen over zijn onpartijdigheid of onafhankelijkheid.
3. Een partij kan alleen verzoeken om ontslag van een door haar benoemde arbiter om redenen die haar na die benoeming bekend worden.

4. Indien een arbiter nalaat te handelen of indien het voor een arbiter in rechte en in feite onmogelijk is zijn rol te vervullen, is de in artikel II.4 vastgestelde procedure voor het ontslag van arbiters van toepassing.

ARTIKEL II.4

Ontslag van arbiters

1. Elke partij die een arbiter wenst te ontslaan, dient een verzoek tot ontslag in binnen 30 dagen na de datum waarop zij in kennis is gesteld van de benoeming van die arbiter of binnen 30 dagen na de datum waarop zij kennis krijgt van de in artikel II.3 bedoelde omstandigheden.
2. Het verzoek tot ontslag wordt toegezonden aan de wederpartij, aan de arbiter om wier ontslag wordt verzocht, aan de andere arbiters en aan het Internationaal Bureau. In het verzoek worden de redenen voor het verzoek tot ontslag uiteengezet.
3. Wanneer een verzoek tot ontslag is ingediend, kan de wederpartij het verzoek tot ontslag aanvaarden. De betrokken arbiter kan ook aftreden. Aanvaarding of aftreding betekent niet dat de redenen voor het verzoek tot ontslag worden erkend.
4. Indien de wederpartij binnen 15 dagen na de datum van kennisgeving van het verzoek tot ontslag het verzoek tot ontslag niet aanvaardt of de betrokken arbiter niet aftreedt, kan de partij die om het ontslag verzoekt, de secretaris-generaal van het Permanent Hof van Arbitrage verzoeken een beslissing over het ontslag te nemen.
5. Tenzij de partijen anders overeenkomen, worden in het in lid 4 bedoelde besluit de redenen voor dat besluit vermeld.

ARTIKEL II.5

Vervanging van een arbiter

1. Met inachtneming van lid 2 van dit artikel wordt, indien een arbiter tijdens de arbitrageprocedure moet worden vervangen, een vervanger benoemd of geselecteerd overeenkomstig de procedure van artikel II.2 die van toepassing is op de benoeming of selectie van de te vervangen arbiter. Die procedure is ook van toepassing wanneer een partij geen gebruik heeft gemaakt van haar recht om de te vervangen arbiter te benoemen of aan de benoeming deel te nemen.
2. Indien een arbiter wordt vervangen, wordt de procedure hervat in de fase waarin de vervangen arbiter is opgehouden zijn taken uit te voeren, tenzij het scheidsgerecht anders beslist.

ARTIKEL II.6

Uitsluiting van aansprakelijkheid

Behalve in geval van opzettelijk wangedrag of grove nalatigheid, zien de partijen, voor zover het toepasselijke recht dit toestaat, af van elke vordering tegen de arbiters wegens enige handeling of nalatigheid in verband met de arbitrage.

HOOFDSTUK III

ARBITRAGEPROCEDURE

ARTIKEL III.1

Algemene bepalingen

1. De datum van instelling van het scheidsgerecht is de datum waarop de laatste arbiter zijn benoeming heeft aanvaard.
2. Het scheidsgerecht ziet erop toe dat de partijen gelijk worden behandeld en dat beide partijen in een passende fase van de procedure voldoende in de gelegenheid worden gesteld hun rechten te doen gelden en hun zaak uiteen te zetten. Het scheidsgerecht voert de procedure zodanig uit dat vertragingen en onnodige uitgaven worden vermeden en dat het geschil tussen de partijen wordt beslecht.
3. Tenzij het scheidsgerecht anders beslist, wordt een hoorzitting georganiseerd nadat de partijen zijn gehoord.
4. Wanneer een partij een mededeling aan het scheidsgerecht toezendt, doet zij dit via het Internationaal Bureau en zendt zij tegelijkertijd een kopie toe aan de wederpartij. Het Internationaal Bureau zendt een kopie van die mededeling toe aan elk van de arbiters.

ARTIKEL III.2

Plaats van arbitrage

De plaats van arbitrage is Den Haag. Het scheidsgerecht kan, indien uitzonderlijke omstandigheden zulks vereisen, op een andere plaats bijeenkomen die het voor zijn beraadslagingen passend acht.

ARTIKEL III.3

Taal

1. De talen van de procedure zijn Frans en Engels.
2. Het scheidsgerecht kan gelasten dat alle bij de conclusie van eis of de conclusie van antwoord gevoegde documenten en alle verdere documenten die tijdens de procedure worden geproduceerd en in hun oorspronkelijke taal worden overgelegd, vergezeld gaan van een vertaling in een van de proceduretalen.

ARTIKEL III.4

Conclusie van eis

1. De verzoeker zendt zijn conclusie van eis schriftelijk toe aan de verweerder en aan het scheidsgerecht via het Internationaal Bureau, binnen de door het scheidsgerecht vastgestelde termijn. De verzoeker kan besluiten zijn in artikel I.4 bedoelde kennisgeving van arbitrage als een conclusie van eis te beschouwen, mits deze ook voldoet aan alle in de leden 2 en 3 van dit artikel vermelde vereisten.

2. De conclusie van eis bevat de volgende informatie:
  - a) de in artikel I.4, lid 3, punten b) tot en met f), bepaalde informatie;
  - b) een uiteenzetting van de tot staving van de vordering aangevoerde feiten; en
  - c) de juridische argumenten die tot staving van de vordering zijn aangevoerd.

3. De conclusie van eis gaat, voor zover mogelijk, vergezeld van alle door de verzoeker genoemde documenten en andere bewijsstukken of verwijst daarnaar. In de in artikel 20, lid 3, van het protocol bedoelde gevallen bevat de conclusie van eis ook, voor zover mogelijk, informatie over de noodzaak van een verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.

ARTIKEL III.5

Conclusie van antwoord

1. De verweerder zendt de conclusie van antwoord schriftelijk toe aan de verzoeker en aan het scheidsgerecht via het Internationaal Bureau, binnen de door het scheidsgerecht vastgestelde termijn. De verweerder kan besluiten het antwoord op de in artikel I.5 bedoelde kennisgeving van arbitrage te beschouwen als een conclusie van antwoord, mits het antwoord op de kennisgeving van arbitrage ook voldoet aan de voorwaarden van lid 2 van dit artikel.

2. In de conclusie van antwoord wordt geantwoord op de punten in de conclusie van eis als bedoeld in artikel III.4, lid 2, punten a), b) en c), van dit aanhangsel. De conclusie van antwoord gaat, voor zover mogelijk, vergezeld van alle door de verweerder genoemde documenten en andere bewijsstukken of verwijst daarnaar. In de in artikel 20, lid 3, van het protocol bedoelde gevallen bevat de conclusie van antwoord ook, voor zover mogelijk, informatie over de noodzaak van een verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.
3. In de conclusie van antwoord, of in een latere fase van de arbitrageprocedure, indien het scheidsgerecht beslist dat een vertraging door omstandigheden gerechtvaardigd is, kan de verweerder een reconventionele vordering instellen, mits het scheidsgerecht ter zake bevoegd is.
4. Artikel III.4, leden 2 en 3, is van toepassing op een reconventionele vordering.

ARTIKEL III.6

Bevoegdheid van het scheidsgerecht

1. Het scheidsgerecht beslist of het bevoegd is op basis van artikel 20, lid 2, of artikel 21, lid 2, van het protocol.
2. In de in artikel 20, lid 2, van het protocol bedoelde gevallen is het scheidsgerecht bevoegd om de kwestie te onderzoeken die aan het geschil ten grondslag ligt, zoals officieel ter beslechting op de agenda van het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid geplaatst overeenkomstig artikel 20, lid 1, van het protocol.

3. In de in artikel 21, lid 2, van het protocol bedoelde gevallen is het scheidsgerecht dat het hoofdgeding heeft behandeld, bevoegd om de evenredigheid van de betwiste compenserende maatregelen te onderzoeken, ook wanneer die maatregelen geheel of gedeeltelijk zijn genomen in het kader van een andere bilaterale overeenkomst op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt of in de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten.

4. Een exceptie van onbevoegdheid van het scheidsgerecht wordt uiterlijk in de conclusie van antwoord ingediend of, in het geval van een reconventionele vordering, in het antwoord. Het feit dat een partij een arbiter heeft benoemd of aan zijn benoeming heeft deelgenomen, ontnemt haar niet het recht om een dergelijke exceptie op te werpen. De exceptie dat het geschil de bevoegdheden van het scheidsgerecht te buiten zou gaan, wordt opgeworpen zodra de kwestie waarvan wordt beweerd dat die zijn bevoegdheden te buiten gaat, tijdens de arbitrageprocedure aan de orde wordt gesteld. Het scheidsgerecht kan in ieder geval een na het verstrijken van de gestelde termijn opgeworpen exceptie toestaan, indien het van oordeel is dat er een geldige reden voor de vertraging was.

5. Het scheidsgerecht kan uitspraak doen over de in lid 4 bedoelde exceptie, hetzij door deze als een preliminaire vraag te behandelen, hetzij in de in het hoofdgeding gegeven beslissing.

ARTIKEL III.7

Andere schriftelijke opmerkingen

Het scheidsgerecht beslist, na raadpleging van de partijen, welke andere schriftelijke opmerkingen, naast de conclusie van eis en de conclusie van antwoord, de partijen moeten of kunnen indienen en stelt de termijn voor de indiening ervan vast.

ARTIKEL III.8

Termijnen

1. De door het scheidsgerecht vastgestelde termijnen voor de mededeling van de schriftelijke documenten, met inbegrip van de conclusie van eis en de conclusie van antwoord, mogen niet meer dan 90 dagen bedragen, tenzij de partijen anders overeenkomen.
2. Het scheidsgerecht neemt zijn definitieve beslissing binnen 12 maanden na de datum van zijn instelling. In uitzonderlijke omstandigheden waarin zich bijzondere moeilijkheden voordoen, kan het scheidsgerecht die termijn met ten hoogste drie maanden verlengen.
3. De in de leden 1 en 2 vastgelegde termijnen worden in de volgende gevallen gehalveerd:
  - a) op verzoek van de verzoeker of de verweerder, indien het scheidsgerecht binnen 30 dagen na dat verzoek, na de wederpartij te hebben gehoord, oordeelt dat de zaak spoedeisend is; of
  - b) indien de partijen dit overeenkomen.
4. In de in artikel 21, lid 2, van het protocol bedoelde gevallen neemt het scheidsgerecht zijn definitieve beslissing binnen zes maanden na de datum waarop de compenserende maatregelen overeenkomstig artikel 21, lid 1, van het protocol zijn meegedeeld.

ARTIKEL III.9

Verwijzingen naar het Hof van Justitie van de Europese Unie

1. Bij toepassing van artikel 17 en artikel 20, lid 3, van het protocol legt het scheidsgerecht geschillen voor aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.
2. Het scheidsgerecht kan zich op elk moment van de procedure tot het Hof van Justitie van de Europese Unie wenden, mits het in staat is het juridische en feitelijke kader van de zaak en de rechtsvragen die deze opwerpt, nauwkeurig te omschrijven.

De procedure voor het scheidsgerecht wordt geschorst totdat het Hof van Justitie van de Europese Unie uitspraak heeft gedaan.

3. Elke partij kan het scheidsgerecht een met redenen omkleed verzoek sturen om het geschil naar het Hof van Justitie van de Europese Unie te verwijzen. Het scheidsgerecht wijst een dergelijk verzoek af indien het van oordeel is dat niet is voldaan aan de in lid 1 bedoelde voorwaarden voor een verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie. Indien het scheidsgerecht het verzoek van een partij om verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie afwijst, motiveert het zijn beslissing in de in het hoofdgeding gegeven beslissing.

4. Het scheidsgerecht verwijst een geschil naar het Hof van Justitie van de Europese Unie door middel van een kennisgeving. De kennisgeving bevat ten minste de volgende informatie:

- a) een korte beschrijving van het geschil;
- b) de betrokken rechtshandeling(en) van de Unie en/of de betrokken bepaling(en) van het protocol; en

- c) het Unierechtelijk begrip dat moet worden uitgelegd overeenkomstig artikel 17, lid 2, van het protocol.

Het scheidsgerecht stelt de partijen in kennis van de verwijzing van een geschil naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.

5. Het Hof van Justitie van de Europese Unie past naar analogie het reglement van orde toe dat van toepassing is op de uitoefening van zijn bevoegdheid om bij wijze van prejudiciële beslissing uitspraak te doen over de uitlegging van de Verdragen en de handelingen van de instellingen, organen en instanties van de Unie.

6. De gemachtigden en advocaten die op grond van de artikelen I.4, I.5, III.4 en III.5 gemachtigd zijn om de partijen voor het scheidsgerecht te vertegenwoordigen, zijn gemachtigd om de partijen voor het Hof van Justitie van de Europese Unie te vertegenwoordigen.

ARTIKEL III.10

Voorlopige maatregelen

1. In de in artikel 21, lid 2, van het protocol bedoelde gevallen kan elke partij in elke fase van de arbitrageprocedure verzoeken om voorlopige maatregelen strekkende tot de opschorting van de compenserende maatregelen.

2. De verzoeken overeenkomstig lid 1 bevatten een duidelijke omschrijving van het voorwerp van het geschil en van de omstandigheden waaruit het spoedeisende karakter van het verzoek blijkt, alsmede de middelen, zowel feitelijk als rechtens, op grond waarvan de voorlopige maatregelen waartoe wordt geconcludeerd, op het eerste gezicht gerechtvaardigd voorkomen. Zij bevatten al het beschikbare bewijs en de bewijsaanbiedingen ter rechtvaardiging van de toekenning van de voorlopige maatregelen.

3. De partij die om voorlopige maatregelen verzoekt, zendt haar verzoek schriftelijk toe aan de wederpartij en aan het scheidsgerecht via het Internationaal Bureau. Het scheidsgerecht stelt een korte termijn vast waarbinnen die wederpartij schriftelijke opmerkingen kan indienen of mondelinge opmerkingen kan maken.
4. Het scheidsgerecht neemt binnen één maand na de indiening van het in lid 1 bedoelde verzoek een beslissing over de opschorting van de betwiste compenserende maatregelen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:
  - a) het scheidsgerecht is op het eerste gezicht overtuigd van de gegrondheid van de zaak die is voorgelegd door de partij die in haar verzoek om voorlopige maatregelen verzoekt;
  - b) het scheidsgerecht is van oordeel dat, in afwachting van zijn definitieve beslissing, de partij die om voorlopige maatregelen verzoekt, ernstige en onherstelbare schade zou lijden indien de compenserende maatregelen niet worden opgeschort; en
  - c) de schade die wordt berokkend aan de partij die om voorlopige maatregelen verzoekt door de onmiddellijke toepassing van de betwiste compenserende maatregelen, weegt zwaarder dan het belang bij een onmiddellijke en daadwerkelijke toepassing van die maatregelen.
5. De in artikel III.9, lid 2, tweede alinea, bedoelde opschorting van de procedure is niet van toepassing in procedures op grond van dit artikel.
6. Een door het scheidsgerecht overeenkomstig lid 4 genomen beslissing heeft slechts een voorlopige werking en laat de beslissing ten gronde van het scheidsgerecht onverlet.

7. Tenzij in de door het scheidsgerecht overeenkomstig lid 4 van dit artikel genomen beslissing een eerdere datum voor het einde van de opschorting is vastgesteld, vervalt de opschorting wanneer de definitieve beslissing op grond van artikel 21, lid 2, van het protocol wordt genomen.

8. Voor alle duidelijkheid: voor de toepassing van dit artikel houdt het scheidsgerecht bij het afwegen van de respectieve belangen van de partij die om de voorlopige maatregelen verzoekt en van de wederpartij rekening met de belangen van de personen en marktdeelnemers van de partijen, maar deze afweging houdt niet in dat aan deze personen of marktdeelnemers een procesbevoegdheid voor het scheidsgerecht wordt toegekend.

ARTIKEL III.11

Bewijsmateriaal

1. Elke partij verstrekt bewijs van de feiten die ten grondslag liggen aan haar eis of verweer.
2. Op verzoek van een partij of op eigen initiatief kan het scheidsgerecht de partijen om relevante informatie verzoeken die het noodzakelijk en passend acht. Het scheidsgerecht stelt een termijn vast waarbinnen de partijen op zijn verzoek moeten reageren.
3. Op verzoek van een partij of op eigen initiatief kan het scheidsgerecht bij alle bronnen alle informatie inwinnen die het passend acht. Het scheidsgerecht heeft ook het recht om het advies van deskundigen in te winnen wanneer het dat passend acht, met inachtneming van eventuele door de partijen overeengekomen voorwaarden.

4. Alle informatie die het scheidsgerecht uit hoofde van dit artikel heeft verkregen, wordt ter beschikking gesteld van de partijen en de partijen kunnen opmerkingen over die informatie indienen bij het scheidsgerecht.
5. Na het standpunt van de wederpartij te hebben ingewonnen, neemt het scheidsgerecht passende maatregelen om alle vragen van een partij in verband met de bescherming van persoonsgegevens, het beroepsgeheim en de gerechtvaardigde belangen van vertrouwelijkheid te behandelen.
6. Het scheidsgerecht stelt de toelaatbaarheid, relevantie en kracht van het overgelegde bewijsmateriaal vast.

ARTIKEL III.12

Hoorzittingen

1. Wanneer een hoorzitting moet plaatsvinden, stelt het scheidsgerecht, na de partijen te hebben geraadpleegd, de partijen ruim van tevoren in kennis van de datum, het tijdstip en de plaats van de hoorzitting.
2. De hoorzittingen zijn openbaar, tenzij het scheidsgerecht ambtshalve of op verzoek van partijen om gewichtige redenen anders beslist.
3. Van elke hoorzitting wordt een proces-verbaal opgesteld, dat wordt ondertekend door de voorzitter van het scheidsgerecht. Alleen dit proces-verbaal is authentiek.

4. Het scheidsgerecht kan besluiten de hoorzitting virtueel te houden overeenkomstig de praktijk van het Internationaal Bureau. De partijen worden tijdig van deze praktijk in kennis gesteld. In dergelijke gevallen zijn lid 1, op overeenkomstige wijze, en lid 3 van toepassing.

ARTIKEL III.13

Verzuim

1. Indien de verzoeker binnen de in dit aanhangsel of de door het scheidsgerecht vastgestelde termijn zonder geldige reden zijn conclusie van eis niet heeft ingediend, gelast het scheidsgerecht de afsluiting van de arbitrageprocedure, tenzij er openstaande vragen zijn waarover een uitspraak nodig kan zijn en indien het scheidsgerecht het passend acht dit te doen.

Indien de verweerder binnen de in dit aanhangsel of de door het scheidsgerecht vastgestelde termijn zonder geldige reden geen antwoord op de kennisgeving van arbitrage of geen conclusie van antwoord heeft ingediend, gelast het scheidsgerecht de voortzetting van de procedure, zonder ervan uit te gaan dat dit verzuim op zich aanvaarding van de beweringen van de verzoeker inhoudt.

De tweede alinea is ook van toepassing wanneer de verzoeker geen antwoord op een reconventionele vordering indient.

2. Indien een partij die naar behoren is opgeroepen overeenkomstig artikel III.12, lid 1, niet op een hoorzitting verschijnt en daarvoor geen geldige reden opgeeft, kan het scheidsgerecht de arbitrage voortzetten.

3. Indien een partij die door het scheidsgerecht naar behoren is verzocht om aanvullend bewijsmateriaal te verstrekken, zonder geldige reden nalaat dit binnen de gestelde termijn te doen, kan het scheidsgerecht uitspraak doen op basis van het bewijsmateriaal waarover het beschikt.

ARTIKEL III.14

Beëindiging van de procedure

1. Indien wordt aangetoond dat de partijen redelijkerwijs de mogelijkheid hebben gehad om hun argumenten naar voren te brengen, kan het scheidsgerecht de procedure beëindigen.
2. Het scheidsgerecht kan, indien het dit vanwege uitzonderlijke omstandigheden noodzakelijk acht, op eigen initiatief of op verzoek van een partij besluiten de procedure te allen tijde te heropenen voordat het een beslissing heeft genomen.

HOOFDSTUK IV

BESLISSING

ARTIKEL IV.1

Beslissingen

Het scheidsgerecht streeft ernaar zijn beslissingen bij consensus te nemen. Indien het echter onmogelijk blijkt om bij consensus een beslissing te nemen, wordt de beslissing van het scheidsgerecht met meerderheid van stemmen van de arbiters genomen.

ARTIKEL IV.2

Vorm en gevolgen van de beslissing van het scheidsgerecht

1. Het scheidsgerecht kan op verschillende tijdstippen afzonderlijke beslissingen over verschillende kwesties nemen.
2. Alle beslissingen worden schriftelijk genomen en met redenen omkleed. Zij zijn definitief en bindend voor de partijen.
3. De beslissing van het scheidsgerecht wordt ondertekend door de arbiters, bevat de datum waarop zij is genomen en vermeldt de plaats van arbitrage. Een kopie van de door de arbiters ondertekende beslissing wordt door het Internationaal Bureau aan de partijen toegezonden.

4. Het Internationaal Bureau maakt de beslissing van het scheidsgerecht openbaar.

Bij het openbaar maken van de beslissing van het scheidsgerecht neemt het Internationaal Bureau de toepasselijke regels inzake de bescherming van persoonsgegevens, het beroepsgeheim en de gerechtvaardigde belangen van vertrouwelijkheid in acht.

De in de tweede alinea bedoelde regels zijn identiek voor alle bilaterale overeenkomsten op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt, alsmede voor de gezondheidsovereenkomst, de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten en de overeenkomst betreffende de regelmatige financiële bijdrage van Zwitserland. Voor de toepassing van het protocol stelt het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid door middel van een besluit die regels vast en actualiseert die.

5. De partijen leven alle beslissingen van het scheidsgerecht onverwijld na.

6. In de in artikel 20, lid 2, van het protocol bedoelde gevallen stelt het scheidsgerecht, na het advies van de partijen te hebben ingewonnen, in de beslissing ten gronde een redelijke termijn vast om gevolg te geven aan zijn beslissing overeenkomstig artikel 20, lid 5, van het protocol, rekening houdend met de interne procedures van de partijen.

ARTIKEL IV.3

Toepasselijk recht, uitleggingsregels, bemiddelaar

1. Het toepasselijk recht bestaat uit het protocol, de rechtshandelingen van de Unie waarnaar in de overeenkomst wordt verwezen, alsmede alle andere regels van internationaal recht die relevant zijn voor de toepassing van die instrumenten.

2. Het scheidsgerecht beslist overeenkomstig de in artikel 17 van het protocol bedoelde uitleggingsregels.
3. Eerdere beslissingen van een geschillenbeslechtsorgaan met betrekking tot de evenredigheid van compenserende maatregelen in het kader van een andere bilaterale overeenkomst als bedoeld in artikel 21, lid 2, van het protocol zijn bindend voor het scheidsgerecht.
4. Het scheidsgerecht mag niet als bemiddelaar of *ex aequo et bono* beslissen.

ARTIKEL IV.4

Onderling overeengekomen oplossing of andere redenen om de procedure te beëindigen

1. De partijen kunnen te allen tijde onderling een oplossing voor hun geschil overeenkomen. Zij delen die oplossing gezamenlijk mee aan het scheidsgerecht. Indien de oplossing ingevolge de desbetreffende interne procedures van een van beide partijen goedkeuring vergt, verwijst de kennisgeving naar dat vereiste en wordt de arbitrageprocedure opgeschort. Indien een dergelijke goedkeuring niet is vereist, of nadat is kennisgegeven van de afronding van die interne procedures, wordt de arbitrageprocedure beëindigd.
2. Indien de verzoeker in de loop van de procedure het scheidsgerecht schriftelijk mededeelt dat hij de procedure niet wenst voort te zetten en indien de verweerder op de datum van ontvangst van die mededeling door het scheidsgerecht nog geen stappen in de procedure heeft ondernomen, vaardigt het scheidsgerecht een beschikking uit waarin de beëindiging van de procedure officieel wordt vastgelegd. Het scheidsgerecht beslist over de kosten die ten laste komen van de verzoeker, indien dit door het gedrag van die partij gerechtvaardigd lijkt.

3. Indien het scheidsgerecht, voordat het een beslissing heeft genomen, tot de conclusie komt dat voortzetting van de procedure zinloos of onmogelijk is geworden om een andere dan de in de leden 1 en 2 bedoelde redenen, stelt het scheidsgerecht de partijen in kennis van zijn voornemen om een beschikking tot beëindiging van de procedure uit te vaardigen.

De eerste alinea is niet van toepassing wanneer er openstaande vragen zijn waarover mogelijk een uitspraak moet worden gedaan en indien het scheidsgerecht dit passend acht.

4. Het scheidsgerecht doet de partijen een kopie toekomen van de beschikking tot beëindiging van de arbitrageprocedure of van de in onderlinge overeenstemming tussen de partijen genomen beslissing, ondertekend door de arbiters. Artikel IV.2, leden 2 tot en met 5, is van toepassing op arbitrale beslissingen die in onderlinge overeenstemming tussen de partijen worden genomen.

ARTIKEL IV.5

Correctie van de beslissing van het scheidsgerecht

1. Binnen 30 dagen na ontvangst van de beslissing van het scheidsgerecht kan een partij, door middel van een kennisgeving aan de wederpartij en aan het scheidsgerecht via het Internationaal Bureau, het scheidsgerecht verzoeken eventuele fouten in de berekening, materiële of typografische fouten, of soortgelijke fouten of weglatingen in de tekst van de beslissing van het scheidsgerecht te corrigeren. Indien het scheidsgerecht het verzoek gegrond acht, voert het de correctie binnen 45 dagen na ontvangst van dat verzoek uit. Het verzoek heeft geen opschortend effect op de in artikel IV.2, lid 6, bedoelde termijn.

2. Het scheidsgerecht kan binnen 30 dagen na de mededeling van zijn beslissing op eigen initiatief de in lid 1 bedoelde correcties aanbrengen.
3. De in lid 1 van dit artikel bedoelde correcties worden schriftelijk aangebracht en maken integrerend deel uit van de beslissing. Artikel IV.2, leden 2 tot en met 5, is van toepassing.

ARTIKEL IV.6

Honoraria van arbiters

1. De in artikel IV.7 bedoelde honoraria zijn redelijk, waarbij rekening wordt gehouden met de complexiteit van de zaak, de tijd die de arbiters eraan hebben besteed en alle andere relevante omstandigheden.
2. Er wordt een lijst van dagelijkse vergoedingen en maximum- en minimumaantallen uren, die identiek is voor alle bilaterale overeenkomsten op de gebieden die verband houden met de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt, alsmede voor de gezondheidsovereenkomst, de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten en de overeenkomst betreffende de regelmatige financiële bijdrage van Zwitserland, opgesteld en indien nodig geactualiseerd. Voor de toepassing van het protocol stelt het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid door middel van een besluit die lijst vast en actualiseert die.

ARTIKEL IV.7

Kosten

1. Elke partij draagt haar eigen kosten en de helft van de kosten van het scheidsgerecht.

2. Het scheidsgerecht stelt zijn kosten vast in zijn beslissing ten gronde. Deze kosten omvatten alleen:

- a) de honoraria van de arbiters, die voor elke arbiter afzonderlijk moeten worden vermeld en door het scheidsgerecht zelf moeten worden vastgesteld overeenkomstig artikel IV.6;
- b) de reis- en verblijfkosten en andere uitgaven van de arbiters; en
- c) de honoraria en kosten van het Internationaal Bureau.

3. De in lid 2 bedoelde kosten zijn redelijk, waarbij rekening wordt gehouden met het litigieuze bedrag, de complexiteit van het geschil, de tijd die de arbiters en eventuele door het scheidsgerecht aangestelde deskundigen eraan hebben besteed, en andere relevante omstandigheden.

ARTIKEL IV.8

Consignatie

- 1. Bij aanvang van de arbitrage kan het Internationaal Bureau de partijen verzoeken als voorschot op de in artikel IV.7, lid 2, bedoelde kosten gelijke bedragen in consignatie te geven.
- 2. Tijdens de arbitrageprocedure kan het Internationaal Bureau de partijen verzoeken extra bedragen in consignatie te geven in aanvulling op de in lid 1 bedoelde bedragen.

3. Alle overeenkomstig dit artikel door de partijen in consignatie gegeven bedragen worden betaald aan het Internationaal Bureau, dat deze aanwendt ter dekking van de werkelijk gemaakte kosten, waaronder met name de honoraria betaald aan de arbiters en het Internationaal Bureau.

HOOFDSTUK V

SLOTBEPALINGEN

ARTIKEL V.1

Wijzigingen

Het Gemengd Comité voor Voedselveiligheid kan bij besluit wijzigingen van dit aanhangsel vaststellen.

VOORRECHTEN EN IMMUNITEITEN
VAN DE EUROPESE AUTORITEIT VOOR VOEDSELVEILIGHEID

ARTIKEL 1

(komt overeen met artikel 1 van Protocol (nr. 7))

De gebouwen en terreinen van de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (hierna “de Autoriteit” genoemd) zijn onschendbaar. Zij zijn vrijgesteld van huiszoeking, vordering, verbeurdverklaring of onteigening. De eigendommen en bezittingen van de Autoriteit kunnen zonder toestemming van het Hof van Justitie van de Europese Unie niet worden getroffen door enige dwangmaatregel van bestuursrechtelijke of gerechtelijke aard.

ARTIKEL 2

(komt overeen met artikel 2 van Protocol (nr. 7))

Het archief van de Autoriteit is onschendbaar.

ARTIKEL 3

(komt overeen met de artikelen 3 en 4 van Protocol (nr. 7))

1. De Autoriteit, haar bezittingen, inkomsten en andere eigendommen zijn vrijgesteld van alle directe belastingen.
2. Over goederen en diensten die voor officieel gebruik uit Zwitserland naar de Autoriteit worden geëxporteerd of die aan de Autoriteit in Zwitserland beschikbaar worden gesteld, zijn geen indirecte heffingen en belastingen verschuldigd.
3. Vrijstelling van btw wordt verleend indien de feitelijke aankoop prijs voor de in de factuur of een overeenkomstig document vermelde goederen en diensten (inclusief belastingen) ten minste 100 Zwitserse frank bedraagt. De Autoriteit is vrijgesteld van alle douanerechten, in- en uitvoerverboden en -beperkingen met betrekking tot goederen die bestemd zijn voor officieel gebruik; de aldus ingevoerde goederen mogen in Zwitserland niet onder bezwarende titel of om niet worden overgedragen, tenzij op voorwaarden welke door de regering van Zwitserland zijn goedgekeurd.
4. Vrijstelling van btw, accijnzen en andere indirecte belastingen wordt verleend door middel van kwijtschelding van de betaalde bedragen op vertoon van de hiertoe bestemde Zwitserse formulieren aan de leverancier van de goederen of diensten.
5. Geen enkele vrijstelling wordt verleend van belastingen, heffingen en rechten die niet anders zijn dan eenvoudige vergoedingen voor diensten van openbaar nut.

ARTIKEL 4

(komt overeen met artikel 5 van Protocol (nr. 7))

Voor zijn officiële mededelingen en het overbrengen van al zijn documenten geniet de Autoriteit in Zwitserland de behandeling, welke door dat land aan diplomatieke missies wordt toegestaan.

De officiële correspondentie en andere officiële mededelingen van de Autoriteit zijn niet aan censuur onderworpen.

ARTIKEL 5

(komt overeen met artikel 6 van Protocol (nr. 7))

Het aan de leden en personeelsleden van de Autoriteit verstrekte *laissez-passer* van de Unie wordt erkend als geldig reisdocument op het grondgebied van Zwitserland. Dat *laissez-passer* wordt aan ambtenaren en overige personeelsleden verstrekt overeenkomstig de bepalingen van het statuut van de ambtenaren en de regeling voor de andere personeelsleden van de Unie (Verordening nr. 31 (EEG), nr. 11 (EGA), tot vaststelling van het statuut van de ambtenaren en de Regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (PB 45 van 14.6.1962, blz. 1385), met inbegrip van eventuele latere wijzigingen).

ARTIKEL 6

(komt overeen met artikel 10 van Protocol (nr. 7))

De vertegenwoordigers van de lidstaten van de Unie die deelnemen aan de werkzaamheden van de Autoriteit, alsook hun adviseurs en technisch deskundigen genieten gedurende de uitoefening van hun ambt en op hun reizen naar en van de plaats van bijeenkomst in Zwitserland de gebruikelijke voorrechten, immuniteiten en faciliteiten.

ARTIKEL 7

(komt overeen met artikel 11 van Protocol (nr. 7))

De ambtenaren en overige personeelsleden van de Autoriteit zijn, ongeacht hun nationaliteit, op het grondgebied van Zwitserland:

- a) vrijgesteld van rechtsvervolging voor hetgeen zij in hun officiële hoedanigheid hebben gedaan, gezegd of geschreven, met inachtneming van de toepassing van de bepalingen der Verdragen, die enerzijds betrekking hebben op de verantwoordelijkheid van de ambtenaren en andere personeelsleden tegenover de Unie, en anderzijds op de bevoegdheid van het Hof van Justitie van de Europese Unie om uitspraak te doen in geschillen tussen de Unie en haar ambtenaren en andere personeelsleden. Zij blijven deze immuniteit genieten nadat zij hun ambt hebben neergelegd;
- b) tezamen met hun echtgenoten en de te hunnen laste zijnde verwanten vrijgesteld van immigratiebeperkingen en vreemdelingenregistratie;

- c) inzake monetaire of deviezenregelingen in het genot van de gebruikelijke faciliteiten welke aan ambtenaren van internationale organisaties worden toegekend;
- d) gerechtigd om de eerste maal, dat zij hun post bezetten, in Zwitserland hun huisraad en goederen voor persoonlijk gebruik vrij van rechten in te voeren, en bij het neerleggen van hun ambt hun huisraad en goederen voor persoonlijk gebruik uit genoemd land vrij van rechten weder uit te voeren, in beide gevallen met inachtneming van de voorwaarden welke de regering van Zwitserland, als noodzakelijk beschouwt;
- e) gerechtigd uit een lidstaat hun voor persoonlijk gebruik bestemde personenauto die in het land waar zij het laatst hun verblijfplaats hebben gehad of in het land waarvan zij onderdaan zijn, verkregen is op de voorwaarden die op de binnenlandse markt van dat land gelden, vrij van rechten in te voeren, en deze vrij van rechten weder uit te voeren, in beide gevallen met inachtneming van de voorwaarden welke de regering van Zwitserland als noodzakelijk beschouwt.

ARTIKEL 8

(komt overeen met artikel 12 van Protocol (nr. 7))

Onder de voorwaarden en volgens de procedure die bij het Unierecht worden vastgesteld, worden de ambtenaren en overige personeelsleden van de Autoriteit onderworpen aan een belasting ten bate van de Unie op de door de Autoriteit betaalde salarissen, lonen en emolumenten.

Zij zijn vrijgesteld van Zwitserse federale, kantonale en gemeentelijke belastingen op de door de Autoriteit betaalde salarissen, lonen en emolumenten.

ARTIKEL 9

(komt overeen met artikel 13 van Protocol (nr. 7))

De ambtenaren en overige personeelsleden van de Autoriteit, van wie de fiscale woonplaats niet in Zwitserland is gelegen, die zich uitsluitend uit hoofde van de uitoefening van hun ambt in dienst van de Autoriteit op het grondgebied van Zwitserland vestigen, worden voor de toepassing van de inkomsten-, vermogens- en successiebelastingen, alsmede van de tussen Zwitserland en de lidstaten van de Unie gesloten overeenkomsten ter voorkoming van dubbele belasting, zowel in Zwitserland als in de staat van de fiscale woonplaats, geacht hun woonplaats te hebben behouden in de laatstgenoemde staat, indien dit een lidstaat van de Unie is. Deze bepaling geldt eveneens voor de echtgenoot voor zover deze geen eigen beroepsbezigheden uitoefent, alsmede voor de kinderen die ten laste zijn en onder toezicht staan van de in dit artikel bedoelde personen.

De roerende goederen welke toebehoren aan de in de eerste alinea bedoelde personen en zich in Zwitserland bevinden, worden in Zwitserland vrijgesteld van successiebelasting; voor de heffing van die belasting worden die roerende goederen geacht zich in de staat van de fiscale woonplaats te bevinden, onder voorbehoud van de rechten van derde staten en de mogelijke toepassing van de bepalingen der internationale overeenkomsten betreffende dubbele belasting.

De uitsluitend uit hoofde van de uitoefening van een ambt in dienst van andere internationale organisaties verkregen woonplaats wordt niet in aanmerking genomen bij de toepassing van de bepalingen van dit artikel.

ARTIKEL 10

(komt overeen met artikel 14 van Protocol (nr. 7))

In het Unierecht wordt de regeling inzake de sociale voorzieningen vastgesteld, welke voor ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie van toepassing zijn.

Ambtenaren en andere personeelsleden van de Autoriteit zijn derhalve niet verplicht zich aan te sluiten bij het Zwitserse socialezekerheidsstelsel, mits zij vallen onder de regeling inzake de sociale voorzieningen, welke op de ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie van toepassing zijn. Leden van het gezin van personeelsleden van de Autoriteit worden gedekt door de regeling inzake de sociale voorzieningen voor ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie, tenzij zij in dienst zijn van een andere werkgever dan de Autoriteit of socialezekerheidsuitkeringen ontvangen van een lidstaat van de Unie of van Zwitserland.

ARTIKEL 11

(komt overeen met artikel 15 van Protocol (nr. 7))

In het Unierecht wordt bepaald op welke categorieën van ambtenaren en overige personeelsleden van de Autoriteit de bepalingen van de artikelen 7, 8 en 9 geheel of ten dele van toepassing zijn.

De namen, hoedanigheden en adressen der ambtenaren en overige personeelsleden, welke onder deze categorieën zijn begrepen, worden op gezette tijden aan Zwitserland medegedeeld.

ARTIKEL 12

(komt overeen met artikel 17 van Protocol (nr. 7))

De voorrechten, immuniteiten en faciliteiten worden aan de ambtenaren en overige personeelsleden van de Autoriteit uitsluitend in het belang van de Autoriteit verleend.

De Autoriteit is gehouden de aan een ambtenaar of ander personeelslid verleende immuniteit op te heffen in alle gevallen, waarin zulks naar mening van de Autoriteit niet strijdig is met de belangen van de Autoriteit.

ARTIKEL 13

(komt overeen met artikel 18 van Protocol (nr. 7))

De Autoriteit werkt, voor de toepassing van dit aanhangsel, samen met de verantwoordelijke autoriteiten van Zwitserland of de betrokken lidstaten van de Unie.
